

Den könsneutrala lagen, en verklighet eller myt?

En kvalitativ studie av domares konstruktioner av ungas
socialt nedbrytande beteende

Hanna Andersson och Amanda Berndtsson

LUNDS UNIVERSITET
Socialhögskolan

Kandidatuppsats
SOPA63 HT 2013

Handledare:
Marianne Larsson Lindahl

Abstract

Authors: Hanna Andersson & Amanda Berndtsson

Title: The genderneutral law, a reality or a myth? A qualitative study of judges' constructions of adolescents' socially destructive behavior

Supervisor: Marianne Larsson Lindahl

Young girls and boys in Sweden can be ordered to compulsory care by the Administrative court if they are in psychosocially problematic situations. The purpose of our paper was to analyze how the socially destructive behavior of girls and boys was constructed in verdicts made by judges at the Administrative court. With a qualitative textual analysis we analyzed what kind of acts and social situations that were considered socially destructive. We also examined whether there was differences to the construction depending on the gender of the adolescent. Our theoretical point of view was based on gender perspective and social constructionism. The empirical material consisted of 26 court cases from 2013 whereas 13 cases affected boys and 13 cases affected girls in the age of 15 to 20 years. We identified differences and similarities between how the girls and the boys were described and how the norms of masculinity and femininity were reproduced by the judges. The girls were described as defenseless, with no insight and therefore not responsible for their behavior. The boys were described as aggressive, criminal and responsible for their behavior and had insight. We discovered that there was a focus on underlying explanations to why girls behaved the way they did. For the boys the focus was mainly on their behavior and there were no need to look at the context to search for explanations. Our conclusion is that the law is not gender neutral in this case and our findings showed that gender was indeed very relevant in the judges' construction of socially destructive behavior.

Keywords: Gender, adolescent, compulsory care, judges, socially destructive behavior.

Förord

Händelser i livet gjorde detta till en skakig men betydelsefull resa. Förväntningarna vi först hade byttes snabbt ut mot nya, men tillsammans har vi efter mycket kämpande och envishet lyckats slutföra detta arbete. Tänka sig, där satt den till slut!

Vi vill börja med att tacka vår handledare Marianne Larsson Lindahl som stöttat, hjälpt och kommit med goda råd under vårt arbete. Stort tack!

Vi vill också rikta ett stort tack till våra familjer, vänner och sambos. Utan ert stöd och hejande hade arbetet blivit mycket tyngre och jobbigare.

Vi vill även tacka varandra för allt tålamod, peppande, flexibilitet och kärlek.

Slutligen vill vi tillägna detta arbete till minne av Nick som tragiskt gick bort under arbetets gång.

Hanna och Amanda

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	6
1.1 Problemformulering	6
1.2 Syfte	7
1.3 Frågeställningar	7
1.4 Begreppsdefinitioner	7
1.4.1 LVU.....	7
1.4.2 Socialt nedbrytande beteende	8
1.4.3 Genus och kön	8
2. Metod	8
2.1 Val av metod	8
2.2 Metodens förtjänster och begränsningar	9
2.3 Metodens tillförlitlighet.....	10
2.4 Urval och avgränsningar	11
2.5 Förförståelse	12
2.6 Etiska överväganden	13
2.7 Tillvägagångssätt.....	14
2.8 Bearbetning	15
3. Teoretiska utgångspunkter	16
3.1 Teorin om socialkonstruktionism.....	16
3.2 Teorin om genus och kön	17
4. Tidigare forskning	18
4.1 Forskning om risker	19
4.2 Forskning om rättsväsendet och kön	19
4.3 Forskning om tvångsvård och kön	20
4.4 Forskning om kön.....	21
5. Resultat.....	21
5.1 Pojkarna.....	23
5.2 Social kontext.....	23
5.2.1 Miljö	23
5.2.2 Relationer	23
5.2.3 Umgänge	23
5.3 Beteende	24
5.3.1 Social interaktion.....	24
5.3.2 Beskrivningar	25
5.4 Hälsa.....	26
5.4.1 Fysisk hälsa	26

5.4.2 Psykisk hälsa	26
5.5 Flickorna.....	27
5.6 Social kontext.....	27
5.6.1 Miljö.....	27
5.6.2 Relationer	27
5.6.3 Umgänge	27
5.7 Beteende.....	28
5.7.1 Social interaktion.....	28
5.7.2 Beskrivningar	29
5.8 Hälsa.....	30
5.8.1 Fysisk hälsa	30
5.8.2 Psykisk hälsa	31
6. Analys.....	31
6.1 Skillnader mellan pojkar och flickor.....	32
6.1.1 Missbruk.....	32
6.1.2 Kriminella handlingar	33
6.1.3 Utagerande beteende	34
6.1.4 Normbrytande beteende	35
6.1.5 Sexualitet.....	36
6.1.6 Insikt.....	37
6.1.7 Egenskaper	37
6.1.8 Skyddslös	38
6.1.9 Sysselsättning.....	38
6.1.10 Miljö.....	39
6.1.11 Relationer	40
6.1.12 Stöd.....	40
6.1.13 Psykisk hälsa	41
6.1.14 Eget ansvar	42
6.2 Gemensamt för pojkar och flickor.....	43
7. Avslutande diskussion.....	44
8. Referenslista	47
Bilaga 1	52

1. Inledning

1.1 Problemformulering

När ett barn eller ungdom sätter sig själv i fara genom till exempel missbruk, kriminalitet eller annat socialt nedbrytande beteende kan det beslutas om vård enligt Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. För att beteendet ska ses som socialt nedbrytande behöver det gå emot samhällets grundläggande normer och därmed utgöra en påtaglig risk för den unges hälsa eller utveckling (SOSFS 1997). Enligt Socialstyrelsen hade 5 439 barn och ungdomar pågående vård (vård med placering eller omedelbart omhändertagande) enligt LVU den 1 november 2012. Av dessa var 921 pojkar och 539 flickor som vårdades enligt 3 § eller enligt både 2 § och 3 §, alltså både på grund av brister i hemmiljön och den unges beteende (Socialstyrelsen 2013). I lagtexten görs det ingen skillnad på pojkar och flickor utan de benämns könsneutralt som "den unge" men trots att LVU 3 § ska vara en könsneutral lagstiftning finns det skillnader i skälen till omhändertagning, och dessa könsskillnader överensstämmer till stor del med könsrollsnormerna i samhället. I rätten definieras kvinnor och män utifrån olika kriterier. Kvinnorna definieras utifrån biologiska och kroppsliga kriterier och männen utifrån deras handlingar (Schlytter 1999). Könsskillnader vid tvångsomhändertagande av pojkar och flickor är inte något nytt utan har funnits en lång tid tillbaka. Hamreby (2004) menar att det under 1900-talet fanns vissa föreställningar kring pojkars och flickors beteende, vilka skiljde sig från varandra. Dessa olika föreställningar påverkade sedan bedömningarna som låg till grunden för tvångsomhändertaganden.

I Förenta Nationernas konventioner om de mänskliga rättigheterna kan vi i artikel 7 läsa att "Alla är lika inför lagen och är berättigade till samma skydd av lagen utan diskriminering av något slag." (Regeringskansliet 2011:4). Detta innebär att domarna på Förvaltningsrätten ska utgå från samma kriterier för socialt nedbrytande beteende för både pojkar och flickor. Schlytter menar emellertid att rättens värderingar och normer leder till att kvinnor och män inte behandlas lika och resultatet av rättens särbehandling blir till fördel för männen. Normer i dagens samhälle skiljer på vad som anses vara typiskt beteende för pojkar och flickor och därmed vad som anses vara acceptabelt för respektive kön. Det finns föreställningar från samhällets håll för vad som är normbrytande för pojkar och flickor vilket Schlytter menar också speglas i skälen för omhändertagning (Schlytter 1999). Enligt Andersson (1996) är det just i bedömningarna av vad som är avvikande och vad som kräver åtgärder och ingripande som vi kan hitta de olika förväntningarna på pojkar respektive flickors beteende.

Det blir problematiskt när lagstiftningen LVU och de rådande könsrollerna i samhället krockar. Lagstiftningen ska vara lika för alla, oavsett kön, men ett och samma beteende är inte alltid acceptabelt för både pojkar och flickor enligt samhällets normer. Det blir därmed intressant för oss att undersöka om detta uppenbarar sig i domarnas bedömningar av tvångsvård och se hur socialt nedbrytande beteende konstrueras för pojkar och flickor.

1.2 Syfte

Syftet med vår studie är att genom en kvalitativ textanalys belysa hur begreppet socialt nedbrytande beteende konstrueras i domstolsbeslut gällande LVU och analysera dessa konstruktioner utifrån perspektiven genus och socialkonstruktionism.

1.3 Frågeställningar

- Hur konstruerar domare begreppet socialt nedbrytande beteende för pojkar i domstolsbeslut?
- Hur konstruerar domare begreppet socialt nedbrytande beteende för flickor i domstolsbeslut?
- Vilka sociala konsekvenser kan beslut baserade på socialt nedbrytande beteende få?

1.4 Begreppsdefinitioner

1.4.1 LVU

LVU reglerar tvångsomhändertagande av unga och består av tre paragrafer som anger olika förutsättningar för att vård av den unge ska beredas. Enligt LVU 1 § ska den som är under 18 år beredas vård enligt denna lag om det föreligger de situationer som anges i 2 § eller 3 § och om nödvändig vård inte kan ges genom samtycke av vårdnadshavare eller av den unge när hon eller han fyllt 15 år. Vård enligt 3 § får även ges den som har fyllt 18 men inte 20 år, om vården anses vara lämpligast med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden och om annan behövlig vård inte kan ges med samtycke från den unge. I LVU 2 § anges situationer som kan leda till att den unge bereds vård enligt LVU på grund av hemförhållanden vilket innefattar fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet som ger en påtaglig risk för den unges hälsa eller utveckling. I LVU 3 § återfinns de förutsättningar som kan leda till att den unge bereds vård enligt LVU på grund av den unges eget beteende vilket innefattar missbruk

av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende (SOSFS 1997).

1.4.2 Socialt nedbrytande beteende

Två förutsättningar för vård enligt LVU 3 § innebär missbruk av beroendeframkallande medel samt brottslig verksamhet. Den tredje förutsättningen benämns som annat socialt nedbrytande beteende och kan innefatta en rad olika beteenden hos den unga. För att beteendet ska klassas som socialt nedbrytande ska det medföra en påtaglig risk för den unges hälsa eller utveckling samt avvika ifrån de grundläggande normer som finns i samhället. Några exempel på annat socialt nedbrytande beteende är tillfällig vistelse i olämpliga miljöer, vilket kan vara missbruksmiljöer eller uppträdanden på sexklubbar. Socialt nedbrytande beteende kan också innebära att den unge begått något allvarligt brott utan att det anses vara brottslig verksamhet eller att den unge prostituerar sig (SOSFS 1997).

1.4.3 Genus och kön

Genus och kön är olika begrepp som används inom den samhällsvetenskapliga forskningen. De senaste åren har dock begreppen genus och kön börjat användas på ett mer likartat sätt och därmed blivit svårare att hålla isär. Emellertid kan kön fortfarande associeras med det biologiska könet (Laanemets & Kristiansen 2008). Definitionen av genus är istället skillnaderna mellan man och kvinna. Skillnaderna är oftast könstypiska egenskaper, mentala och beteendemässiga, som gör att en man räknas som manlig och en kvinna räknas som kvinnlig (Carlson 2001). Exempel på kvinnliga egenskaper är skötsam, kontrollerad, sexuellt återhållsam samt uppfattas som ofarlig (Carlson 2001; Mattsson 2012). Exempel på manliga egenskaper är fysisk styrka, tuffhet och kan uppfattas som farlig (Laanemets & Kristiansen 2008). I vår undersökning kommer vi använda oss av både kön och genus och vi ger begreppen samma betydelse, vilket är fokuserat på skillnaderna mellan man och kvinna och de könstypiska egenskaperna.

2. Metod

2.1 Val av metod

I vårt val av metod har vi utgått ifrån vad som bäst passar vårt syfte och våra frågeställningar. Temat i vår undersökning är hur socialt nedbrytande beteende konstrueras i domstolsbeslut vilket fått oss att välja kvalitativ textanalys som metod och tillvägagångssätt. I kvalitativ metod använder man sig av ett tolkande synsätt och tyngden läggs vid ord och hur den sociala

verkligheten kan uppfattas och tolkas (Bryman 2011), vilket passar väldigt bra för vår undersökning. Vårt mål var att skapa en större och djupare förståelse för vår fråga, vilket kvalitativ metod hjälpt oss med. Att analysera texter betyder att vi kan se "... *människors föreställningar om samhället*, som påverkar *relationer mellan grupper* och som bidrar till att skapa och upprätthålla vissa *identiteter*." (Boréus 2012:132). För vår del har detta inneburit att vi kunnat analysera föreställningar om genus och hur socialt nedbrytande beteende konstrueras för respektive kön. Kvalitativ textanalys används för att få fram det mest väsentliga och centrala i en text, vilket inte bara är exempelvis ord som används frekvent. Den kvalitativa textanalysen kräver ett intensivt och varierat sätt att läsa för att kunna få fram det centrala i texten som ofta ligger dolt (Esaiasson et al. 2012). Med denna metod har vi alltså kunnat analysera domstolsbeslut och få fram det centrala i hur socialt nedbrytande beteende konstrueras utifrån kön.

2.2 Metodens förtjänster och begränsningar

Något som för oss varit en förtjänst med kvalitativ metod är att den hjälpt oss att få en djupgående förståelse för det vi undersökt. Genom metoden har vi i vårt material kunnat upptäcka samhällets mekanismer som inte alltid är självklara (Ahrne & Svensson 2012). En annan förtjänst med kvalitativ metod inriktat på kvalitativ textanalys har inneburit att vi studerat myndighetsdokument som redan existerar. Den data vi inhämtat fanns alltså redan i tryckt form vilket gjorde att vi inte själva producerade informationen utan endast samlade in den.

I all forskning av människor kan de studerade påverkas och agera annorlunda när de vet att de är föremål för forskning (Ahrne & Svensson 2012). Vår undersökning av hur domare konstruerar socialt nedbrytande beteende har inte kunnat påverka de inblandade domarna på Förvaltningsrätten eller de pojkar och flickor som berörs i domstolsbesluten. Istället var det texten i domstolsbesluten som varit direkt föremål för vår forskning och inte deltagarna.

En begränsning med att använda kvalitativ metod är att forskningen blir subjektiv på grund av forskarens egna uppfattningar om vad som är betydelsefullt att undersöka. I kvalitativ metod påverkas också forskningen mycket av forskarens sätt att tolka och analysera sitt material. Detta i sin tur ger svårigheter med att replikera, alltså att återskapa samma undersökning igen. En annan begränsning är att resultaten i kvalitativ forskning oftast inte kan generaliseras till andra miljöer eller en större population än den undersökta (Bryman 2011).

De fördelar som kvalitativ metod bidragit med så som att vi uppnått en djupare förståelse för hur socialt nedbrytande beteende konstrueras i domstolsbeslut och att undersökningens

deltagare inte direkt påverkats anser vi vara av stor betydelse. Med hänsyn till metodens svagheter menar vi därför ändå att de fördelar vi vunnit med metoden blir övervägande för vår forskning.

2.3 Metodens tillförlitlighet

Validitet och reliabilitet används som kriterier för att bedöma en metods tillförlitlighet. Validitet innebär att det vi undersöker ska stämma överens med det vi har för avsikt att undersöka. Reliabilitet står istället för möjligheten att upprepa samma undersökning och kunna få fram liknande resultat (Bryman 2011).

I kvalitativ forskning kan andra begrepp anses vara mer relevanta att använda. Guba och Lincoln föreslår *tillförlitlighet* och *äkthet* som grundläggande begrepp för bedömning av kvalitén i kvalitativ forskning, vilka motsvarar validitet och reliabilitet i kvantitativ forskning. Dock har kriterierna för äkthet inte haft något större inflytande på forskning (Bryman 2011) och vi kommer därför istället fokusera på begreppet tillförlitlighet. Tillförlitligheten innefattar fyra delar bestående av trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka och konfirmera. Trovärdighet innebär att det som presenteras i forskningen är trovärdigt genom att forskaren följer de regler som finns samt att resultaten rapporteras tillbaka till de personer som varit föremål för vår forskning (Bryman 2011). Vår studie kan anses trovärdig då vi noggrant övervägt och följt de etiska regler som finns i forskning. Eftersom våra deltagare inte varit aktiva i vår forskning har vi inte rapporterat tillbaka våra resultat till dem, vilket vi beskriver närmare i avsnittet om etiska överväganden. Vi anser inte att trovärdigheten på vår studie sjunker trots att vi inte rapporterar tillbaka resultaten. Överförbarhet inom kvalitativ forskning innebär enligt Geertz att forskaren ska ge en fyllig eller tät beskrivning av detaljer för att andra sedan ska kunna avgöra hur pass överförbara resultaten är till en annan miljö eller kontext (Bryman 2011). Vi har genomgående varit noga med att beskriva och argumentera för våra val, vårt genomförande och de resultat vi kommit fram till i vår studie. Vår forskning kan därmed anses ha en tät beskrivning och därför möjliggöra att andra kan bedöma resultatens överförbarhet. Pålitlighet innebär att hela forskningsprocessen och dess olika faser är tillgängliga och fullständigt redogjorda för (Bryman 2011). Vi visar pålitlighet genom att redovisar de nyckelord som vi plockade ut i kodningsarbetet och som var grunden för de analytiska teman i en bilaga för att läsaren lättare ska kunna följa vår process (se bilaga 1). Vårt material består också av offentliga dokument vilket gör det möjligt att få tag på materialet igen och jämföra det med vår redogörelse av domstolsbesluten.

Vi har som tidigare nämnt redovisat våra forskningsfaser på ett detaljerat vis. Då vår forskningsprocess finns tillgänglig och är noga beskriven anser vi att vår forskning kan anses pålitlig. Möjlighet att styrka och konfirmera innebär ett säkerställande av forskarens agerande i god tro, alltså att han eller hon inte medvetet låtit sina värderingar och teoretiska inställningar påverka undersökningen. Enligt Guba och Lincoln är det granskarens uppgift att avgöra i vilken utsträckning resultaten går att styrka (Bryman 2011). Genom att vi i vår forskning kontinuerligt beskrivit hur och varför vi kommit fram till våra resultat kommer en granskare därför kunna slå fast om vi agerat i god tro.

En viktig del i den kvalitativa forskningens kvalité är enligt Bryman också transparens, vilket innebär att hela forskningsproceduren och hur forskaren kommit fram till sitt resultat ska vara tydlig (Bryman 2011). Vi inser att vi behövde vara väldigt konkreta och tydliga när vi beskrivit hur vi kommit fram till våra val och resultat. För att garantera transparensen i vår undersökning har vi genom uppsatsen redogjort för vårt tillvägagångssätt noggrant. Vidare har vi använt oss av offentliga dokument vilket innebär att samma material går att få tag på igen. Vår kvalitativa undersökning skulle därför kunna replikeras då andra forskare kan se hur vi har gått tillväga och kan använda samma material.

2.4 Urval och avgränsningar

Vi har valt att undersöka domstolsbeslut och populationen vi därmed berör är barn och unga som omhändertagits enligt LVU. Detta är en relativt stor population då 5 439 barn och ungdomar var vårdade enligt denna lag den 1 november 2012 (Socialstyrelsen 2013). Det blev därmed nödvändigt med ett antal avgränsningar.

Vi valde att genomföra vår undersökning på 26 stycken domstolsbeslut gällande omhändertagande och utgick ifrån LVU 3 § med rekvisitet socialt nedbrytande beteende. Vi avgränsade urvalet av domstolsbeslut till de senast tillgängliga från och med oktober 2013 och vi inhämtade dessa från Förvaltningsrätten i Malmö. Detta val gjordes på grund av att det är den enda Förvaltningsrätten i Skåne och det blev därmed enklast för oss rent geografiskt. Anledningen till att vi valde att avgränsa oss till de senaste domstolsbesluten är att vi vid kontakt med Förvaltningsrätten i Malmö fick veta att domstolsbeslut gällande LVU från det senaste året fanns tillgängliga i pärmar medan äldre beslut var svårare att få tag på. Vi gjorde också valet att avgränsa oss till endast LVU 3 § eftersom både vårt syfte och våra frågeställningar handlar om detta och vi var nyfikna på begreppet socialt nedbrytande

beteende. Vi har dock inte valt bort de domstolsbeslut som innehåller en kombination av 3 § och andra paragrafer då det skulle ha lett till ett för litet antal domstolsbeslut. För de domstolsbeslut som innehåller bedömningar rörande andra paragrafer har vi bortsett från de specifika delarna och endast analyserat delarna gällande 3 §. Vi har heller inte sorterat bort de som fått avslag, utan vårt material innehåller domstolsbeslut med beslut om bifall och beslut om avslag. Vi hade tyckt det vore intressant att jämföra beslut som bifölls med beslut som avslogs för att undersöka en eventuell skillnad i konstruktionen av socialt nedbrytande beteende. Vårt val att ta med både bifall och avslag beror dock på att antalet domstolsbeslut återigen skulle bli för litet. För vår undersökning är det istället intressant att fokusera på att få fram en övergripande och generell bild av begreppet socialt nedbrytande beteende. Vi ville ha en lika stor representation av pojkar och flickor för att ha möjligheten att undersöka hur socialt nedbrytande beteende konstrueras i ärenden gällande både flickor och pojkar. Därmed gjorde vi ett aktivt val när vi inhämtade domstolsbeslut och valde en jämn fördelning i antalet rörande pojkar och flickor. Vi gjorde även avgränsningar gällande ålder då vi valde att hålla oss till åldrarna 15-20 år. Denna åldersavgränsning gjorde vi eftersom vårt syfte och frågeställning kretsar kring LVU 3 § och enligt Socialstyrelsen (2013) är omhändertagandet på grund av denna paragraf störst i åldersgruppen 15-20 år.

I domstolsbesluten vi använt i vår undersökning kommer olika personer till tals, både den unga, hens vårdnadshavare, den som ansöker om LVU samt domarna på Förvaltningsrätten. Alla externa uppgifter som skrivs i domstolsbeslutet granskas och justeras dock av domaren i målet. Detta menar vi innebär att det som står i domstolsbesluten kan sägas representera det domarna vill förmedla genom texten. Emellertid anser vi att de ungas och föräldrarnas egna uttalanden inte kan anses representera domarnas åsikter. Det enda vi tagit hänsyn till i de ungas uttalanden är ifall de ansåg sig vara i behov av vård eller ej. I övrigt har vi däremot valt att använda oss av de olika delarna av domstolsbeslutet i vår undersökning.

2.5 Förförståelse

Enligt Hirdman (2003) formas och formar sig människor till män och kvinnor. Det är just detta att vi formas till vårt kön som vår förförståelse handlar om. I dagens samhälle görs skillnader för människor beroende på kön, både gällande vuxna män och kvinnor men också bland yngre pojkar och flickor. Det finns ett normsystem att följa som innebär att endast vissa saker är accepterade för pojkar medan andra saker endast är accepterade för flickor. Detta normsystem för kön berör allt i samhället, och därmed rimligtvis även Förvaltningsrättens

domare. När vi började arbeta med vårt material hade vi inställningen att vi skulle hitta skillnader kring socialt nedbrytande beteende. Vi tänkte att pojkar i större utsträckning skulle ha omhändertagits på grund utav utåtagerande beteende och flickor på grund utav självdestruktivt beteende. Detta är en förförståelse som vi har svårt att definiera var exakt vi fått den ifrån eller när vi fått den. Men när vi funderar kan vi tänka oss att vi har påverkats och lärt oss ifrån media, böcker, människor i vår omgivning, forskning och lärare. Vår förförståelse har hjälpt oss med bland annat val av genusteori då den väckt vårt intresse för genusskillnader och hur dessa konstrueras. Vi inser att en förförståelse inte går att bortse från när forskning ska genomföras utan det har påverkat vår undersökning genom att vi från början haft inställningen att det finns genusskillnader. Vi har dock valt att i våra frågeställningar inte utgå ifrån *att* skillnader finns utan *om* de finns.

2.6 Etiska överväganden

Etiska överväganden är alltid en viktig del i forskning, vilket det också varit i vår undersökning. Vi har under hela arbetets gång gjort etiska överväganden, dels för att vår uppsats skulle bli genomgående etiskt korrekt och dels för att skydda individer inblandade i domstolsbesluten.

I humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning finns fyra etiska principer i form av individskyddskravet. Dessa principer benämns som informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet och det är dessa principer som vår forskning utgått ifrån (Vetenskapsrådet 2002).

Enligt informationskravet ska forskare informera deltagare i undersökningen om dess syfte och deltagandets villkor. Det finns dock undantag då alla undersökningar är unika och bedömning måste ske från fall till fall (Vetenskapsrådet 2002). I vår undersökning var deltagarna inte aktiva då informationen om dem hämtades ifrån redan existerande myndighetsdokument. Eftersom deltagarna inte varit aktiva och vi inte skrivit ut deras namn har vi tagit hänsyn till kravet trots att vi inte informerade några deltagare.

Samtyckeskravet innebär att deltagarna själva har rätt att bestämma om de vill medverka, hur länge de vill medverka samt rätten att avbryta sin medverkan. Dock behövs samtycke inte inhämtas om informationen kring deltagarna hämtas från redan existerande myndighetsdokument (Vetenskapsrådet 2002). Vår undersökning är genomförd på redan befintliga domstolsbeslut vilket innebär att vi tillhör undantaget. Vi tog alltså även här hänsyn till kravet men behövde inte inhämta något samtycke från deltagarna.

Enligt konfidentialitetskravet ska känsliga och personliga uppgifter om undersökningens deltagare inte spridas vidare. Deltagarna ska också garanteras anonymitet och att deras uppgifter förvaras på ett säkert sätt (Vetenskapsrådet 2002). Konfidentialitetskravet uppfyllde vi genom att avidentifierade alla personliga uppgifter och inte lämnade vidare något till annan part. Vi har varit under tystnadsplikt gällande de personliga uppgifterna och allt material förvarades säkert.

Nyttjandekravet innebär att deltagarnas uppgifter enbart får användas i den forskning som avsetts (Vetenskapsrådet 2002). Vi uppfyllde nyttjandekravet genom att uppgifterna endast användes av oss i forskningssyfte.

2.7 Tillvägagångssätt

När vi skulle genomföra vår kvalitativa undersökning började vi med att ringa till Förvaltningsrätten i Malmö för att ta reda på hur lättillgängliga domstolsbesluten vi ville använda var. Vi fick reda på att alla domstolsbeslut ett år tillbaka i tiden fanns i pärmar på Förvaltningsrätten. Dock fanns det ingen uppdelning bland dem utan vi skulle behöva leta upp domstolsbesluten kring just LVU själva. Under två intensiva och långa dagar satt vi sedan på Förvaltningsrätten i Malmö och sorterade ut och kopierade 26 domstolsbeslut angående LVU 3 § varav 13 stycken gällde pojkar och 13 stycken gällde flickor. Vi utgick ifrån de senast tillgängliga domstolsbesluten och började därför leta igenom dem från oktober 2013 och fortsatte sedan med föregående månader under 2013. Under utsorteringsarbetet tog det längre tid att hitta 13 domstolsbeslut gällande flickor eftersom det fanns betydligt fler gällande pojkar.

Vi har varit i kontakt med Malmö Förvaltningsrätt för att få tag på statistik att presentera över hur många LVU-ärenden, uppdelat i flickor respektive pojkar, som har avgjorts under ett år. Förvaltningsrätten meddelade dock att de inte har någon statistik gällande LVU-målen. Inte heller kan Socialstyrelsens senaste statistik över insatser under 2012 ge oss siffror att presentera då deras statistik endast gäller "nyttillkomna" barn och unga eller påbörjade insatser och vård ("nyttillkomna" är de som inte varit aktuella för insats under de fem föregående åren). Detta täcker inte vårt urval då de flesta i vår undersökning varit aktuella hos socialtjänsten och haft tidigare insatser. Det täcker inte heller de domstolsbeslut där ärendet fick ett avslag och den unge därmed inte påbörjade vården. Det material som vi fått genom Socialstyrelsens statistik visar dock att det år 2012 var 210 nyttillkomna pojkar i åldern 15-20

år och 103 nytillkomna flickor i åldern 15-20 år som blev vårdade (vård med placering eller omedelbart omhändertagande) enligt LVU 3 § eller både 2 § och 3 §. (Socialstyrelsen 2013).

2.8 Bearbetning

Att bearbeta det material vi samlade in har varit en viktig del i vårt arbete. Efter noggrant övervägande och diskussioner med varandra valde vi att först läsa alla domstolsbeslut gällande flickor och hitta det centrala i det materialet, för att sedan göra samma sak med pojkarna. Detta sätt att bearbeta vårt material gjordes för att vi inte skulle börja jämföra och dra förhastade slutsatser mellan flickor och pojkar på en gång, utan istället arbeta igenom allt material ordentligt innan några jämförelser gjordes. Båda läste allt material men vi läste var för sig för att undvika att påverka varandra. Då det nästan är dubbelt så många pojkar än flickor som blir omhändertagna kan andledningarna till pojkarnas omhändertagande omedvetet ses som normen och flickornas anledningar det avvikande. Vi började därmed utifrån det avvikande och läste flickornas domstolsbeslut. Detta för att kunna tydliggöra beskrivningarna av flickorna och undvika en prägling utifrån pojkarnas beskrivningar. För att få den förståelse som behövdes för vårt material och för att hitta det underliggande innehållet i texterna gjorde vi flera olika läsningar. Vi började med att läsa igenom domstolsbesluten grundligt en gång men antecknade inget för att inte tappa fokus på texten och för att få en så överskådlig bild som möjligt. Andra gången läste vi återigen igenom materialet noggrant men antecknade denna gång nyckelord som för oss innebar ord och resonemang som både kändes ofta förekommande eller som beskrev den unges beteende och situation. Efter det sammanställde vi och jämförde varandras nyckelord som vi sedan parade ihop och skapade huvudteman till. Detta arbete resulterade i tre huvudteman med tillhörande underteman, som presenteras i avsnittet resultat, vilka vi sedan utgick ifrån vid resterande läsning.

Den tredje läsningen gjordes eftertänksamt och noggrant för att placera in våra nyckelord och leta nya ord till våra teman. Eftersom vi nu hade övergripande teman och visste vad vi skulle utgå ifrån lyckades vi hitta ytterligare nyckelord som vi ansåg viktiga. Återigen jämfördes nyckelorden vi hade hittat och dessa sammanställdes i ett dokument. Fjärde och sista läsningen gjordes överskådlig för att se att vi inte missat något och vi fyllde på där vi hade missat eller inte skrivit tillräckligt utförligt. Samma läsningsprocedur gjordes sedan med pojkarnas domstolsbeslut. Därefter kunde vi använda vårt sammanställda material för att analysera resultaten och påbörja jämförelsen av flickor och pojkar. Genom att använda vad

Esaiasson et al (2012) kallar en idékritisk analys kunde vi ta ställning till om och hur resonemangen i texterna lever upp till samhällets normer.

3. Teoretiska utgångspunkter

Då ansatsen i denna studie är att se hur begreppet socialt nedbrytande beteende konstrueras efter kön har vi valt att utgå från socialkonstruktionism och genusteori. Det är med hjälp av våra teoretiska utgångspunkter som resultatet i studien sedan kommer att analyseras. Teorierna kommer alltså fungera som analysverktyg för oss.

3.1 Teorin om socialkonstruktionism

Socialkonstruktionismen är kritisk till att människans verklighet är på förhand given och att den inte går att påverka. Istället menar teorin att vår verklighet är socialt konstruerad av oss själva (Bryman 2011). Sätten vi använder för att förstå världen har vi inte fått ifrån en objektiv verklighet utan från andra individer, både från förr och nu (Burr 1995). Alla människor har olika upplevelser och erfarenheter och dessa delar vi med oss av och skapar tillsammans tolkningar. Genom hur vi talar och agerar skapar och återskapar människan gemensamma antaganden om hur saker och ting är och hur verkligheten ska uppfattas (Mattsson 2010). Ett exempel på hur vi konstruerar vår verklighet är att vi utgår ifrån att det finns två kategorier av människor; män och kvinnor. Här vill socialkonstruktionismen att vi ifrågasätter varför människan har gett de här kategorierna så stor betydelse att manligt och kvinnligt har skapats. Dessa kategorier är egentligen inte förbestämda och självklara, utan människor hade lika gärna kunnat delas in i kategorier bestående av långa och korta istället för män och kvinnor (Burr 1995). Emellertid finns det nu gemensamma föreställningar om hur kvinnor och män ska vara och vad manligt och kvinnligt är. Eftersom dessa konstruktioner och antaganden om verkligheten delas av många av oss gör det att vi uppfattar dem som sanningar då de förefaller som naturliga. När vi förväntar oss att män och kvinnor ska uppföra sig och göra saker på olika sätt leder det till att vi endast ifrågasätter när något bryter mot den ordningen (Mattsson 2010).

Verkligheten konstrueras alltså genom sociala processer och genom den dagliga interaktionen mellan människor. Därför är det framförallt språket som är av stort intresse för socialkonstruktionismen. Språket skapar och hjälper till att bibehålla identiteter och roller. Det gör också att en individ kan känna sig fångad i sin identitet som till exempel "pojke" eller

“homosexuell”. Vi agerar, tänker och känner annorlunda beroende på vem vi är med, vad vi gör och varför. Vårt beteende är inte beroende av våra personligheter utan beroende av situationen vi befinner oss i och dess natur (Burr 1995). När vi spelar roller deltar vi i en social värld och genom att internalisera dessa roller blir samma värld subjektivt verklig för oss (Berger & Luckmann 2011). Roller är en förklaring till hur vi agerar i en kontextbunden natur, till exempel på grund av kraven som medföljer rollen som flicka eller pojke. Vårt beteende kommer alltså variera beroende på vilken roll som vi för tillfället är upptagna med att spela (Burr 1995).

3.2 Teorin om genus och kön

Genus och kön är olika begrepp som används inom den samhällsvetenskapliga forskningen. De senaste åren har emellertid begreppen börjat användas på ett allt mer likartat sätt och därför blivit svårare att hålla isär (Laanemets & Kristiansen 2008). I vår studie kommer vi att använda oss av både begreppet kön och genus och vi ger dem samma betydelse, vilket är fokuserat på skillnaderna mellan man och kvinna och de könstypiska egenskaperna.

Genus är av stor betydelse i vår kultur och våra sociala relationer och tas förgivet i vardagen (Elvin-Nowak & Thomsson 2012). Vi avgör direkt om en individ är en man eller en kvinna, en pojke eller en flicka. Även när vi pratar om en kvinna eller en man refererar vi till ett system av förutsättningar, uppfattningar och förväntningar (Connell 2009). Genusvetenskapen och teorier kring kön har ständigt utvecklats och idag är tanken om att kön konstruerats central. Kön är inget som finns i våra kroppar utan är något som är förändringsbart genom hela livet. Hur kön uppfattas och uttrycks är beroende av den sociala, historiska och kulturella kontexten (Mattsson 2010).

I samhället finns det ett isärhållande mönster (Hirdman 2003). Hirdmans teori, kallad genussystemet, grundar sig på manlighet som norm och isärhållandets princip. Isärhållandet innebär att kvinnor och män inte “blandas” genom att kvinnor gör vissa saker medan män gör andra saker och att människor därigenom ständigt håller isär könen (Mattsson 2010). Denna isärhållning utgår alltså ifrån att kvinnor inte är som män och män är inte som kvinnor (Elvin-Nowak & Thomsson 2012). Genom att stänga ute det kvinnliga har konstruktionen av det manliga, definierat som det allmängiltiga, kunnat ske (Järvinen 1998). Mannen representerar alltså normen (Elvin-Nowak & Thomsson 2012). Manlighet som norm betyder att allt som en

man är och gör värderas högre än det som en kvinna är och gör (Mattsson 2010). Kvinnan och mannen är binära motsatser och kvinnan symboliserar *den andra* (Järvinen 1998).

Det finns uppfattningar om hur en kvinna och en man bör bete sig och dessa har till stor del varierat över tid (Mattsson 2010). Dessa uppfattningar fungerar som mallar för hur kvinnor och män ska vara och tillåts vara (Elvin-Nowak & Thomsson 2012). Allt gränsöverskridande har undertryckts och därmed har det "manliga" hos kvinnan eller det "kvinnliga" hos mannen exkluderats (Järvinen 1998). Men kategoriseringarna av kvinnligt och manligt ligger i våra föreställningar och skapas genom vårt språk och våra handlingar. Butler menar att kön konstrueras när vi ständigt upprepar handlingar som är könsgörande (Mattsson 2010). Detta kan symboliseras av att "Vi gör kön genom hur vi talar, hur vi agerar, genom hur vi för fram oss själva och genom hur vi tolkar och bemöter andra" (Mattsson 2010:45).

Butler menar också att konstruktionen av kön görs i förhållande till sexualitet. Den normativa heterosexualiteten blir en viktig utgångspunkt för könsmaktssystemet och för könets konstruktion. När heterosexualiteten är utgångspunkt och ses som den normala sexualiteten ligger en förväntan på att kön innebär olikheter (mannen åtrår kvinnan och kvinnan åtrår mannen). Därmed blir det också en förväntan på att manlighet och kvinnlighet måste skilja sig från varandra (Mattsson 2010).

Introducerandet av genusteorin har underlättat att tala om män och kvinnor, om kvinnligt och manligt, på ett systematiskt sätt utan att behöva koppla det till biologiska skillnader (Ambjörnsson 2003). Socialkonstruktionismen har haft ett stort genomslag i könsforskningen och i dess diskussion i hur långt vi kan gå i att dekonstruera könsidentiteter och subjektivitet (Järvinen 1998). Elvin-Nowak och Thomsson (2012) menar att när det går att förstå att vi alla är med och konstruerar kön kan vi även förstå att när en kvinna och en man utför samma handling kan det ändå tolkas olika och ges olika innebörder. Kvinnorna och männen har därmed olika grader av frihet när det gäller att uppnå ett och samma mål eller att göra likadana val.

4. Tidigare forskning

Det finns mycket tidigare forskning att ta del av inom vårt ämne gällande både genus, ungdomar, risker, rättsväsendet och tvångsvården. Vi kommer nedan redogöra för relevant forskning, både internationell och svensk, för att få en så bred kunskapsbild av ämnet som möjligt.

4.1 Forskning om risker

Julie Brownlie (2001) har skrivit artikeln *The 'Being-Risky' child: Governing childhood and sexual risk* där hon främst använder sociologiska teorier för att analysera barndomen, och framförallt relationen mellan sexuella risker och barndom samt unga sexförbrytare. Hon menar att människan länge sett barn som antingen sexuella offer eller sexuella hot och att risk är något vi ser som centralt i vår förståelse av barndomen. Vid tal om sexuella övergrepp eller sexuellt destruktiva beteenden ses kön som ett problem om det är en flicka som utfört handlingarna. Det är därför viktigt att könsfrågor i dessa sammanhang diskuteras och uppmärksammas. Behovet av att fokusera på själva barnet är för att ta fokus från att barnet bara skulle ha påverkats av dess förflutna och insatserna från vuxna i hans eller hennes liv. Vidare menar Brownlie att det är viktigt att undersöka hur barn upplever både risker dem utsätts för av andra men också de risker dem själva utsätter sig för.

4.2 Forskning om rättsväsendet och kön

I artikeln *Kvinnokroppen som text* av Astrid Schlytter (2000) bygger hon vidare på sin bok *Kön och juridik i socialt arbete* (Schlytter 1999). Schlytter menar där och i den aktuella artikeln att det svenska rättssystemet, som ska vara könsneutralt, inte är det i praktiken. I omhändertagande av pojkar och flickor enligt 3 § LVU görs det olika bedömningar efter kön. Rekvisiten missbruk och ett annat socialt nedbrytande beteende har könsmissiga innebörder vilket leder till en diskriminering av flickor. Flickor behöver inte konsumera lika mycket alkohol som pojkar för att det ska ses som ett missbruk. Fastställandet av missbruket görs också på olika sätt. För pojkarna ser man endast till den dokumenterade mängd alkohol som konsumeras medan man i flickornas fall väger in olika företeelser och händelser, som att hon exempelvis uppträder provokativt, för att fastställa missbruket. För flickorna spelar också sexualiteten en viktig roll som anledning för ett omhändertagande, medan pojkarnas sexualitet inte nämns. I artikeln *Girls in detention: what are their characteristics? A project to explore and document the character of this target group and the significant ways in which it differs from one consisting of boys* av Simone Lenssen et al (2000) behandlas ämnet unga inom rättssystemet. Författarna presenterar skillnader i ungdomsbrottslighet för pojkar och flickor. Vad för slags brottslighet ungdomarna begår skiljer sig åt beroende på kön. Pojkar begår brott oftare och brotten är allvarligare än de som flickorna utför. Pojkarna har också ett mer aggressivt beteende. Anledningen till att fler brott begås av pojkar menar man är att flickor uttrycker mindre aggression än pojkar. Flickor som har vissa beteenden menar författarna riskerar att utveckla ungdomsbrottslighet. De riskbeteenden som tas upp är att flickor har flera

sexuella kontakter i ung ålder, att de missbrukar, att de rymmer hemifrån eller att de skolkar. Även artikeln *Examining the impact of gender, race/ethnicity, and family factors on mental health issues in a sample of court-involved youth* av Stephen Gavazzi et al (2008) behandlas ämnet unga inom rättssystemet men här i förhållande till mental ohälsa och kön. Artikeln ger inte samma entydiga bild av flickor som tidigare artiklar utan menar att forskning visar flera olika bilder. Författarna menar att ett allt större antal ungdomar med mental ohälsa återfinns i rättssystemet. Majoriteten av tidigare studier pekar på att flickor oftast har ett introvert beteende som exempelvis ångest och depression, medan pojkar oftast har ett extrovert beteende som till exempel aggressionsproblem och uppförandestörning. Även forskning kring flickor i rättsväsendet visar att de i större utsträckning har ett introvert beteende än pojkarna. Dock är anledningen till att de uppmärksammas av rättssystemet oftast ett extrovert beteende. Annan forskning menar att flickor har mer introverta problem, men när det kommer till extroverta problem finns det ingen skillnad för pojkar och flickor. Författarnas egen studie bekräftade att flickorna hade ett mer introvert beteende än pojkarna men också att flickorna i stor utsträckning hade extroverta beteenden. På grund av flickornas extroverta beteende passar de inte in i mallen för "den typiska flickan" och anses därför vara svåra att jobba med.

4.3 Forskning om tvångsvård och kön

Kerstin Hamreby (2004) skriver i sin avhandling *Flickor och pojkar i den sociala barnvården. Föreställningar om kön och sociala problem under 1900-talet* att man under en lång tid haft olika syn på pojkar och flickor inom den sociala barnvården. Hamreby menar att samhället har olika normer, värderingar och föreställningar om det rätta beteendet för flickor och pojkar. Det fanns alltså förväntningar om hur en bra respektive dålig pojke och flicka var. Dessa uppfattningar låg sedan till grund för vad som ansågs vara sociala problem för den unge. Flickor som hade ett avvikande sexuellt beteende som överträdde de normer som fanns ansågs vara vanartade. Pojkar ansågs däremot vara ett socialt problem när de utförde kriminella handlingar. Dessa olika uppfattningar om pojkars och flickors beteende grundades sedan bedömningar om tvångsomhändertagning på. Även rapporten *Kön och behandling inom tvångsvård: en studie av hur vården organiseras med avseende på genus* av Leili Laanemets och Arne Kristiansen (2008) visar att könet spelar stor roll. I artikeln menar Laanemets och Kristiansen att pojkars och flickors vård ofta har ett särskiljande av könen. Vid de enheter inom Statens institutionsstyrelse (SiS) som undersökts visade det sig att olika bemötande tillämpas efter kön. Flickor anses ha en mer komplicerad problematik och att de har ett skyddsbehov samt att ett sökande av de bakomliggande faktorerna till beteendet finns.

För pojkarna står istället skapandet av maskulinitet i fokus. Pojkarna beskrivs som impulsstyrda, utagerande samt lättare att arbeta med medan flickorna beskrivs vara utsatta för andras destruktiva handlingar, leva med ett inre kaos samt spelar på sin sexualitet. Författarna menar att personalen, som var jämt fördelade efter kön, hade en komplementär syn på kön. Denna syn innebär att könen konstrueras till varandras motsatser, vilket gynnar den stereotypa bilden av vad som är manligt respektive kvinnligt.

4.4 Forskning om kön

Artikeln *The Myth of the Alpha Male: A New Look at Dominance-Related Beliefs and Behaviors among Adolescent Males and Females* av Patricia Hawely, Todd Little och Noel Card (2008) visar en mer nyanserad bild av sättet vi ser pojkar och flickor. De menar att det traditionella sättet att se på könen är en myt. Författarna argumenterar emot idén om den dominanta mannen och skriver att kvinnor med social dominans har underskattats. De menar vidare att kvinnor som har ett beteende som anses vara icke-normativt får negativa reaktioner, medan män med samma beteende istället får positiva reaktioner. Denna studie visar istället att kvinnor är mycket mer aggressiva än vad de traditionellt beskrivits som och att kvinnor som har stor social dominans är mycket lika män som också är socialt dominanta. Studien bekräftade genuskillnader från tidigare forskning men kom även fram till att kvinnor med hög social dominans tar efter beteendemönster och värderingar som annars anses vara typiskt manliga. Det bevisades även att män tar efter normativt beteende som anses vara typiskt kvinnligt.

All den tidigare forskning som presenterats i detta avsnitt visar sammanfattningsvis att en särbehandling av könen finns i framförallt rättssystemet och i olika former av vård av unga. Olika förklaringar och bedömningar görs beroende på kön och unga behandlas därför också olika beroende på om de är en flicka eller en pojke. Denna särbehandling har också pågått under lång tid. Viss tidigare forskning går dock emot att det bara finns en entydig bild av hur könen uppfattas.

5. Resultat

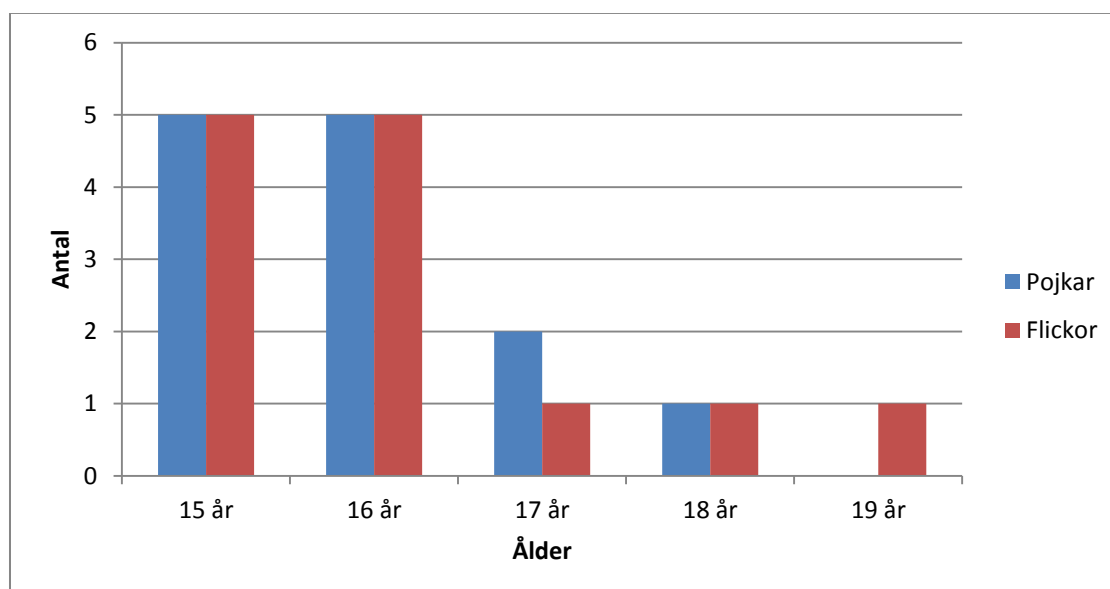
I följande avsnitt kommer vi presentera denna studies resultat. Resultatet bygger på vår empiri som består av 26 domstolsbeslut från Förvaltningsrätten i Malmö gällande omhändertagande enligt LVU 3 §. Det vi funnit kommer att presenteras i form av två huvudsakliga delar. Första

delen är en redogörelse för vad vi funnit i empirin gällande pojkarna som sedan följs av den andra delen, vilket är en motsvarande redogörelse för vad vi funnit i empirin gällande flickorna. Varje del kommer också vara indelad efter de teman vi presenterar i en tabell längre ned på sidan.

Eftersom vi enligt de etiska riktlinjerna inte lämnar ut namnen på de unga har vi fingerat alla domstolsbeslut genom att benämna pojkarna som P och flickorna som F och sedan numrerat domstolsbesluten från 1 till 13. De citat som ibland skrivs för att förtydliga vad vi menar i texten blir därmed exakt återgivna med undantag från de ungas namn som istället byts ut till exempelvis F1 eller P1. Något vi också vill tydliggöra är att vi ibland i texten skriver att något är direkt skrivet eller indirekt skrivet. När något står direkt skrivet menar vi att rätten använt det specifika ord som vi diskuterar. När något istället står indirekt skrivet används inte det specifika ord som vi diskuterar. Det går emellertid genom rättens resonemang eller användandet av andra ord tydligt att förstå att innebörden stämmer överens med det specifika ordet. Vi kan därmed dra slutsatsen att något nämns indirekt.

Då detta är en kvalitativ studie vill vi ge läsarna en större förståelse för de pojkar och flickor som resultatet och analysen grundar sig på. Vi vill därför försöka skapa en bild av pojkarna och flickorna genom en kort presentation i form av ett diagram. Även de huvud- och underteman som vi använt finns i en tabell för att lättare förstå vår undersökning.

Diagram 1. Ålder på de 26 ungdomarna fördelat på kön

Tabell 1. Tabell över huvud- och underteman

Social kontext:	Beteende:	Hälsa:
- Miljö	- Social interaktion	- Fysisk
- Relationer	- Beskrivningar	- Psykisk
- Umgänge		

5.1 Pojkarna

5.2 Social kontext

I den sociala kontexten har vi valt att lyfta pojkarnas miljö, deras relationer och deras umgänge. I avsnittet kring miljö ingår vad deras bostadsmiljö är och vilken miljö de i övrigt vistas i. I avsnittet kring relationer ingår främst beskrivningar om hur pojkarna betar sig i relationer till andra. I det sista avsnittet kring umgänge ingår vad pojkarna har för umgänge eller umgängeskrets.

5.2.1 Miljö

Vad pojkarna vistas i för miljö nämns ytterst lite i domstolsbesluten. Den enda miljö som till viss del beskrevs var bostadssituationen. Endast i 3 av de 13 domstolsbeslut vi undersökt nämndes pojkarnas bostadsmiljö tydligt. Ingen av pojkarna bodde hemma hos sina vårdnadshavare medan en pojke bodde på jourhem och två bodde på behandlingshem/ HVB-hem. I de resterande domstolsbesluten, 10 av 13, var det oklart vilken bostadssituation pojkarna hade. Vilken miljö pojkarna i övrigt vistades i nämndes inte alls.

5.2.2 Relationer

Beskrivningar av pojkarnas relationer var mycket få i antalet. Endast 1 av 13 domstolsbeslut innehöll beskrivningar av relationer till andra. Denna relation beskrevs som framförallt konfliktfylld och hotfull. De två följande citaten exemplifierar beskrivningarna av P1: "... uppstod konflikter och hotfulla situationer i familjehemmet." och "... brukade våld mot andra ungdomar på boendet...".

5.2.3 Umgänge

Gällande pojkarnas umgänge fanns det vissa beskrivningar om vad för slags människor de umgås med. Att pojkarna umgåtts med kriminella var det vanligaste då detta beskrevs i 3 av 13 domstolsbeslut. Exempel på hur detta beskrevs var för P10 att "Den misstänkta

gärningsmannen och dennes bror är P10s bästa vänner, de är vuxna och grovt kriminella.” och ”... han rör sig i kretsar där det förekommer kriminalitet.”. Den mindre vanliga beskrivningen var att pojkarna också umgicks med missbrukare, vilket nämndes i 1 av 13 domstolsbeslut. Ett exempel från detta domstolsbeslut var att P7 “... umgås med personer i missbrukande och kriminella kretsar”.

5.3 Beteende

I denna del om pojkars beteende har vi valt att ta med social interaktion och beskrivningar. I avsnittet gällande social interaktion ingår pojkarnas handlingar, skolgång samt eventuella tidigare insatser från samhället i form av socialtjänst och polis. I avsnittet om beskrivningar ingår istället de beskrivningar som används om pojkarna och deras beteende på både ett negativt och positivt sätt.

5.3.1 Social interaktion

Något som visades väldigt tydligt i domstolsbesluten var att flertalet av pojkarna missbrukade droger. Hela 9 av 13 stycken tog upp att pojkarna hade ett missbruk av narkotika. Däremot nämndes inget om alkoholmissbruk. I 4 av de 9 domstolsbeslut som tog upp att pojkarna missbrukade nämndes också att de blivit drogtestade. Det stod dock inget om i vilka sammanhang testerna var tagna. Något som också var vanligt förekommande var att pojkarna hade haft tidigare kontakt med socialtjänsten och haft insatser då detta togs upp i 11 av 13 domstolsbeslut. I 7 av dessa hade pojkarna inte uppnått önskade resultat eller misslyckats och i de resterande 4 hade insatsen avbrutits. Det framgick emellertid inte om insatserna varit frivilliga eller inte.

I några av domstolsbesluten, 5 av 13 stycken, beskrevs det att pojkarna varit borta på nätterna, rymt eller avvikit från sin placering eller sitt hem. Ett exempel på hur detta beskrevs var P11 som “... lämnat hemmet på natten och när föräldrarna hittade honom var han påverkad av cannabis.”.

I ett flertal domstolsbeslut togs pojkarnas bristfälliga skolgång upp i form av att de skolkat och varit frånvarande, vilket vi kunde läsa i 6 av 13 domstolsbeslut. Något som togs upp i endast 1 av 13 domstolsbeslut var att pojkarna vagabonderade. Det saknades dock beskrivningar för vad domarna la in i ordet vagabondering och vad det exakt inneburit för ungdomen.

Något som var tydligt i domstolsbesluten var att majoriteten av pojkarna, 12 av 13 stycken, hade utfört kriminella handlingar eller hållit på med brottslig verksamhet. I 6 av de 12 domstolsbesluten stod det inget om vad det var för slags kriminalitet och i de övriga 6 bestod kriminaliteten av narkotikabrott, rån, misshandel, brott mot knivlagen, olaga hot, sexuellt ofredande, stöld, övergrepp i rättssak, olaga frihetsberövande, straffbara handlingar av sexuell natur riktade mot flickor och bedrägeri. I 8 av de 12 domstolsbeslut där brottslighet togs upp var pojkarna endast misstänkta eller anmälda för brott och i 4 av 12 domstolsbeslut var pojkarna dömda för brott.

Självskadande beteende nämndes endast indirekt i 1 av 13 domstolsbeslut. För P1 stod det att han "... visat på vilja att skada sig själv.". Desto fler av domstolsbesluten tog upp aggressivt, hotfullt eller utagerande beteende. Pojkarna beskrevs ha detta beteende i 6 av 13 domstolsbeslut, men i endast 1 av dessa fanns det beskrivet vad för faktiska handlingar som låg till grund för att beteendet ansågs vara aggressivt, hotfullt eller utagerande. Ytterligare något som togs upp i flera fall var att pojkarna hade ett normbrytande beteende. Detta var något som togs upp i 8 av 13 domstolsbeslut men det fanns emellertid väldigt få beskrivningar av vad det normbrytande beteendet egentligen innebar.

5.3.2 Beskrivningar

Pojkarnas behov beskrevs i 5 av 13 domstolsbeslut som behov av struktur och omfattande vård för framförallt deras missbruk. I P12s fall gick det exempelvis att läsa "... behov av omfattande behandling för sitt missbruk och kriminalitet som kan tillgodose hans omfattande behov av fungerande vardagsstruktur...". Även sysselsättning var något som framhölls som ett viktigt behov vilket nämndes i 3 av 13 domstolsbeslut. Till exempel stod det i P10s domstolsbeslut "... har idag ingen meningsfull sysselsättning." och i P12s fall stod det "... omfattande behov av fungerande vardagsstruktur, regelbunden sysselsättning...".

Att pojkarna inte hade insikt i sitt beteende, konsekvenser eller behov var något som nämndes mycket lite. I 1 av 13 domstolsbeslut beskrevs det att pojken inte hade någon insikt då det i P9s fall stod det att han "... visar total brist på insikt.". I 11 av 13 domstolsbeslut ansåg sig pojkarna inte vara i behov av omfattande vård. Övriga beskrivningar av pojkarna fanns i 3 av 13 domstolsbeslut där P1 beskrevs med att han "... inte har uppvisat någon förståelse eller ånger...", P9 beskrevs med "... empatilöshet..." och P12 som att "... tidigare brustit i uthållighet och motivation.". I 3 av 13 domstolsbeslut fanns det emellertid positiva beskrivningar av pojkarna. P5 fick exempelvis följande beskrivning: "Det är mycket positivt

att P5 numera vill ta emot vårdinsatser och bli drogfri.” och P11 beskrevs med att “Det kan då bedömas föreligga goda förutsättningar för en gynnsam utveckling för honom.”.

5.4 Hälsa

I tredje och sista delen har vi valt att dela in hälsan i fysisk och psykisk. I avsnittet gällande fysisk hälsa har vi inkluderat skada som skett eller riskerar att ske mot pojkarnas fysiska kroppar och vad det haft/kan ha för konsekvenser för dem. I avsnittet gällande psykisk hälsa har vi inkluderat diagnoser och psykisk ohälsa och vilka konsekvenser det har för pojkarna.

5.4.1 Fysisk hälsa

Skada på den fysiska hälsan beskrevs i mycket liten utsträckning direkt i pojkarnas domstolsbeslut. I 1 av 13 domstolsbeslut beskrevs viktnedgång och blekhet då P5 beskrevs ha ”... gått ner omkring sju kilo, blivit smal och blek...”. En annan fysisk skada som beskrevs indirekt var misshandel som också detta nämndes i 1 av 13 domstolsbeslut. Det gick i P3s fall att läsa att “Han har blivit misshandlad av medlemmar i ett före detta mc-gäng...”.

5.4.2 Psykisk hälsa

Den psykiska hälsan fanns beskriven, direkt och indirekt, i väldigt liten utsträckning bland domstolsbesluten. Dåligt psykiskt mående togs upp i 2 av 13 domstolsbeslut och beskrevs direkt i P1s fall genom att han hade “... ett mycket dåligt psykiskt mående...”. För P11 nämns det indirekt genom beskrivningar av att han blev ”... uppfattad som nedstämd och deprimerad...”.

Att pojkarna hade någon diagnos nämndes mycket sällan då endast 1 av 13 domstolsbeslut tog upp detta och då användes ordet *konstaterad* istället för *diagnostiserad*. I P2s domstolsbeslut stod det direkt genom följande exempel: ”... konstaterades att P2 har ADHD och att han lider av depression.”. Självskadebeteende var också något som nämndes, men då indirekt, mycket lite i domstolsbesluten. Det togs upp i 1 av 13 stycken då det i P1s fall stod att han “... visat på vilja att skada sig själv.”.

5.5 Flickorna

5.6 Social kontext

I den sociala kontexten har vi valt att lyfta flickornas miljö, deras relationer och deras umgänge. I avsnittet kring miljö ingår vad deras bostadsmiljö är och vilken miljö de i övrigt vistas i. I avsnittet kring relationer ingår främst beskrivningar om hur flickorna beter sig i relationer till andra. I det sista avsnittet kring umgänge ingår vad flickorna har för umgänge eller umgängeskrets.

5.6.1 Miljö

I 5 av 13 domstolsbeslut vi undersökte nämndes flickornas bostadsmiljö tydligt. En av flickorna bodde hemma hos sina vårdnadshavare och en var placerad på behandlingshem/HVB-hem, medan tre var placerade på familjehem. I flertalet av domstolsbesluten, 8 av 13, var det oklart vilken bostadssituation flickorna hade.

Vilken övrig miljö flickorna vistades i nämndes lite i domstolsbesluten. I 4 av 13 stycken kunde vi se att flickorna vistats i olämpliga miljöer/farliga miljöer. I domstolsbeslutet för F3 kunde vi läsa att "Hon har vistats i olämpliga och för henne farliga miljöer...".

5.6.2 Relationer

Flickornas relationer beskrevs i flertalet av domstolsbesluten. I 8 av 13 domstolsbeslut kunde vi hitta beskrivningar av flickornas relationer till andra. Av de 8 beskrevs det i 6 stycken hur flickorna hade konflikter med vårdnadshavarna. De två följande citaten exemplifierar beskrivningarna ur F6s domstolsbeslut "... konfliktfyllda relation med sin mamma..." och "... destruktiva och dysfunktionella relationen till sin mamma". I ett annat domstolsbeslut kunde vi läsa hur till exempel F10s relation med vårdnadshavaren kantades av "... de kraftiga relationsstörningar som finns i hemmet". I 1 av 8 domstolsbeslut stod det beskrivet kring konfliktfyllda relationer med skolkamrater och andra och i 1 av 8 domstolsbeslut stod det om konflikter i familjehemmet.

5.6.3 Umgänge

Gällande flickornas umgänge var det 8 av 13 flickor som ansågs ha ett olämpligt umgänge. I 3 av de 8 domstolsbesluten skrevs det direkt ut att umgänget var olämpligt och i resterande 5 beskrevs det indirekt att umgänget var olämpligt. När det skrevs ut direkt kunde vi läsa "olämpligt umgänge" eller "umgänget är olämpligt". Men när det skrevs ut indirekt kunde det till exempel stå som i F5s domstolsbeslut "... umgått i kretsar där det finns alkohol och

narkotika tillgängligt...” och F6 som “ ... umgås i kretsar där droger och kriminalitet förekommer.” samt F11 som “... tagit kontakt med vuxna män på internet och med i vart fall en person har hon haft sexuellt umgänge.”.

5.7 Beteende

I denna del om flickors beteende har vi valt att ta med social interaktion och beskrivningar. I avsnittet gällande social interaktion ingår flickornas handlingar, skolgången samt eventuella tidigare insatser från samhället i form av socialtjänst och polis. I avsnittet om beskrivningar ingår istället de beskrivningar som används om flickorna och deras beteende på både ett negativt och positivt sätt.

5.7.1 Social interaktion

Ett beteende som visades tydligt i domstolsbesluten, 9 av 13 stycken, var att flickorna hade ett missbruk eller bruk. Missbruk av enbart narkotika nämndes i 4 av 9 domstolsbeslut, missbruk av både alkohol och narkotika nämndes i 4 av 9 och bruk av narkotika och alkohol nämndes i 1 av 9 domstolsbeslut. Gemensamt för alla flickor som missbrukade eller brukade alkohol var att de var under 18 år gamla. Provtagningar för narkotika togs endast upp i 2 av de 9 domstolsbesluten. En flicka testades i samband med en öppenvårdsinsats men för den andra flickan stod det inte i vilket sammanhang hon hade testats.

Domstolsbesluten visade även tydligt att 9 av 13 flickor hade haft tidigare kontakt och insatser från socialtjänsten, men det var emellertid inte alltid tydligt om de tidigare insatserna hade varit frivilliga eller inte. Insatser hos 4 av de 9 flickorna uppnådde inte önskat resultat eller fungerade inte och för 2 av de 9 avbröts insatsen.

Ungefär hälften av flickorna, 7 av 13 stycken, hade försvunnit, rymt eller avvikit hemifrån och varit borta. Exempel från F2s domstolsbeslut var att “Hon har upprepade gånger försvunnit från hemmet och varit borta på nätterna utan att föräldrarna har känt till var hon är.”. Det var även lika många, 7 av 13 stycken, som på grund av frånvaro eller skolk hade en bristfällig skolgång. I F1s domstolsbeslut kunde vi läsa “... en ytterst bristfällig skolgång och under flera år uteblivit från undervisning”. Ett annat beteende som nämndes var vagabondering, vilket skrevs direkt ut i 4 av 13 domstolsbeslut och indirekt i 1 av 13. När det skrevs ut direkt kunde vi läsa “vagabonderande” eller “vagabonderande livsföring” till skillnad från i F8s domstolsbeslut, där det skrevs ut indirekt genom att hon “... flyttat runt bland vänner...”. Dock beskrevs det aldrig tydligt vad domarna la in i ordet vagabondering eller vad exakt flickorna gjorde när de vagabonderade.

Andra beteenden som nämndes var prostitution samt kriminalitet och brottslig verksamhet. I 1 utav 13 domstolsbeslut nämndes det i början starka misstankar om prostitution men domarna på Förvaltningsrätten skrev sedan att det inte hade lämnats in någon utredning som gav stöd åt misstanken att F13 prostituerade sig. I 1 av 13 domstolsbeslut nämndes kriminalitet och brottslig verksamhet, men det gavs ingen beskrivning på vilken typ av brott som hade begåtts eller om hon blev dömd för det eller ej. Det vi istället kunde läsa i F12s domstolsbeslut var att "I och med missbruket har även hennes kriminalitet ökat". I endast 1 av 13 domstolsbeslut gavs det en beskrivning kring brytande av regler och normer. Följande exempel är tagit ifrån F2s fall där det stod att "Hon har svårt att följa regler och normer i både hemmet, skolan och samhället."

Självskadande beteende eller hot om att skada sig själv fanns i 2 av 13 domstolsbeslut. F11 hade ett "... omfattande självskadande beteende och hon har också uttalat självmordstankar." och i F10s domstolsbeslut stod det att "När konflikter uppstår har F10 hotat om att skada sig själv...". Utagerande beteende nämndes också i 2 av 13 domstolsbeslut, emellertid stod det inte beskrivet vad utagerande beteende innebar. I båda fallen stod beteendet i förhållande till att flickorna hade druckit.

5.7.2 Beskrivningar

Ett flertal domstolsbeslut, 6 av 13, nämnde att flickorna saknade insikt eller hade bristande insikt i konsekvenser, i sin problematik, i situationens allvar eller i sina behov. Följande exempel är ur F11s domstolsbeslut: "Hon inser inte själv de problem hon har och de risker hon utsätter sig för." I 9 av 13 domstolsbeslut anser sig flickorna inte vara i behov av omfattande vård. Beskrivningar av flickornas behov såsom hjälp, stöd, trygghet, struktur och kvalificerad vård beskrevs i 7 av 13 domstolsbeslut. I F11s fall kunde vi läsa att "Hon behöver också tillförsäkras en trygg och säker vardag med tydlig gränssättning..." och i F10s domstolsbeslut att hon "... behöver vara fortsatt familjehemsplacerad för att få trygghet och struktur med tydliga ramar."

I flera domstolsbeslut, 8 av 13, beskrevs flickorna som skyddslösa, utsatta eller i risk för något. F4 beskrevs som att "... hon på grund av sin oförmåga att läsa av andras signaler är mycket skyddslös..." och "... helt skyddslös om hon inte har stabila och mycket aktiva vuxna till sin hjälp.". Om F6 stod det att hon "... riskerar att utnyttjas och fara illa i relationer med killar och kamrater." och att hon "... inte har klarat att skydda sig själv från faror..."

I 2 av 13 domstolsbeslut gavs en övrig beskrivning av flickorna som handlade om deras oförmåga och svårigheter att klara av saker. I F3s domstolsbeslut kunde vi läsa att "Hennes

uthållighet är låg och hon har bristande färdigheter i att hantera motgångar och obehag.” och att hon “... har svårigheter att hantera sina starka känslor och uttrycka sina behov.”. Ett annat exempel är ur F4s fall där det beskrevs att hon har “... en oförmåga att själv sätta gränser för sin omvärld...”.

Det fanns emellertid även positiva beskrivningar av flickorna i 5 av 13 domstolsbeslut. I F10s domstolsbeslut stod det att “Förvaltningsrätten finner inte anledning att betvivla F10s vilja att komma till rätta med sin situation”. Andra exempel är i F6s fall där vi kunde läsa att om hon “... får det stöd och den hjälp hon behöver. Det kan då bedömas föreligga goda förutsättningar för en gynnsam utveckling för henne.” och F9 gav en “... insiktsfull och mogen uppfattning om sin situation, trots sin unga ålder...”.

5.8 Hälsa

I tredje och sista delen har vi valt att dela in hälsan i fysisk och psykisk. I avsnittet gällande fysisk hälsa har vi inkluderat skada som skett eller riskerar att ske mot flickornas fysiska kroppar och vad det haft/kan ha för konsekvenser för dem. I avsnittet gällande psykisk hälsa har vi inkluderat diagnoser och psykisk ohälsa och vilka konsekvenser det har för flickorna.

5.8.1 Fysisk hälsa

Av 13 domstolsbeslut var det 3 stycken som direkt nämnde att missbruket skadade flickornas hälsa. Följande två exempel är ifrån F6s domstolsbeslut: “Under mycket lång tid misskött sin hälsa genom sitt drogmissbruk.” och “... en koppling mellan hennes missbruk och försämrad inlärning och minne.”. Av 13 domstolsbeslut var det bara 1 som direkt tog upp risker för flickans hälsa då F10 “... riskerar sin hälsa genom att vagabondera...”.

Det var endast i 1 av 13 domstolsbeslut som flickans hälsa nämndes indirekt i samband med ett självskadande beteende. Till exempel stod det i F11s domstolsbeslut: “... omfattande självskadebeteende och hon har också uttalat självmordstankar.” samt att “ I februari 2013 har hon försökt ta sitt liv.”. Det nämndes också att “Hon har även utsatt sig för sexuellt destruktiva situationer...”. Fysisk misshandel nämndes även det i bara 1 av 13 domstolsbeslut. Följande exempel är ur F2s domstolsbeslut “ ... konflikter som lett till att hon både blivit utsatt och själv utsatt andra för misshandel.”.

5.8.2 Psykisk hälsa

Att flickorna hade ett dåligt psykiskt mående skrevs direkt ut i 3 av 13 domstolsbeslut och nämndes som i F4s fall att hon "... under en längre tid haft ett mycket dåligt psykiskt mående ...". Indirekt skrevs dåligt psykiskt mående ut i 1 av 13 domstolsbeslut och detta genom att P6s "... konfliktfyllda relation med sin mamma har med största sannolikhet påverkat hennes psykiska mående."

Av 13 domstolsbeslut var det 2 stycken som diagnostiserats och vars psykiska mående nämndes indirekt. F3 hade "... diagnostiserats med ADHD och panikångest." och F5 hade "... fått diagnoserna ADHD och trotsyndrom...". Även här kan vi nämna F11 vars beteende var självskadande och hälsa nämndes indirekt. Till exempel att "... hon har också uttalat självmordstankar." samt att "I februari 2013 har hon försökt ta sitt liv."

6. Analys

I följande avsnitt kommer vi att presentera en analys utifrån de resultat som beskrivits i föregående del. Det är i detta avsnitt som svaren på våra frågeställningar kommer ges. Analysen kommer ske genom användandet av de teoretiska utgångspunkterna socialkonstruktionism och genusteori. I avsnittet kommer vi vidareutveckla de teman som föregående avsnitt har för att vi fritt ska kunna diskutera de begrepp och mönster som vi har hittat i vårt material och därmed kunna utgå från de fynd som vi uppfattar som de väsentliga och bärande för analysen. Analysen av hur domare konstruerar begreppet socialt nedbrytande beteende kommer att visa såväl på de uppdelningar som skiljer sig åt mellan pojkar och flickor som vissa gemensamma uttryck i förhållande till könen. För att visa skillnaderna i de begrepp och mönster som vi hittat kommer vi använda oss av jämförelser mellan könen.

Även om vårt fokus inte bara ligger på en direkt jämförelse utan den istället är en del av vår analys vill vi ändå ta upp styrkor och brister med att jämföra. Det är problematiskt att jämföra två grupper eftersom individerna i grupperna och deras individuella beteenden och uttryck inte kan få det utrymme att beskrivas noggrannare. Detta gör att individerna lättare försvinner i en slags generalisering av gruppen som krävs i en jämförelse. Det som däremot är en styrka är att en jämförelse kan lyfta fram mönster som annars kan vara svåra att se (Ambjörnsson 2003). Vår jämförelse kan hjälpa oss att tydligt få fram skillnader i flickors och pojkars domstolsbeslut och blotta konstruktionerna i domares beskrivning av deras socialt nedbrytande beteende. Fördelarna med en jämförelse är därmed enligt oss övervägande.

Precis som i avsnittet om resultat följer vi även här de etiska riktlinjerna och lämnar därför inte ut namnen på de unga utan fingerar istället alla domstolsbeslut genom att benämna pojkarna som P och flickorna som F och sedan numrera domstolsbesluten från 1 till 13. De citat som skrivs blir därmed exakt återgivna med undantag från de ungas namn som istället byts ut till exempelvis F1 eller P1.

6.1 Skillnader mellan pojkar och flickor

6.1.1 Missbruk

När socialt nedbrytande beteende konstruerats har vissa beteenden och beskrivningar varit extra framträdande för pojkarna och flickorna. Något som lyftes fram tydligt var att pojkarna missbrukade då det beskrevs i majoriteten av pojkarnas domstolsbeslut. Missbruket beskrevs endast som narkotika- eller drogmissbruk och inget kring alkohol nämndes. Då missbruk enligt Socialstyrelsen även kan innefatta alkohol eftersom det klassas som beroendeframkallande medel (SOSFS 1997) är det intressant att domarna valde att inte diskutera pojkarnas alkoholkonsumtion alls. Genom att inte ha lyft fram alkoholen kan slutsatser dras att domarna inte såg det som något av betydelse i avgörandet. Det var alltså mycket möjligt att pojkarna hade ett missbruk av alkohol, men eftersom detta inte resonerades kring går det inte att veta hur mycket alkohol som ansågs vara accepterat att dricka för pojkar. Emellertid gick det att dra slutsatsen att alkohol inte sågs som ett riskbeteende för pojkarna. Då allt i vår verklighet är konstruktioner som byggts upp genom människors sociala interaktioner (Burr 1995) är också föreställningarna kring pojkars missbruk skapade av oss själva. Enligt Schlytter (2000) krävs det en stor mängd alkohol under en längre period för att pojkar ska anses ha ett missbruk. Detta stärker antagandet kring att det finns en skapad bild som framträder i domstolsbesluten kring att alkohol är accepterat för pojkar.

Det manliga könet har genom tiderna överordnats och givits stor makt i samhället, de har konstruerats till makthavare (Elvin-Nowak & Thomsson 2012). Att det manliga könet är överordnat kan vara orsaken till att vissa beteenden anses vara accepterat för dem, som till exempel att dricka alkohol. Mattsson (2012) menar att trots att missbruk är ett avvikande beteende kan det inte alltid hota mäns manlighet utan snarare stödja konstruktionen av manligt. Det finns alltså en bild av att alkoholkonsumtion för det manliga könet inte är något problem, utan kan snarare vändas till att det på ett positivt sätt stärker bilden av att det är något manligt. Domarna på Förvaltningsrätten kan därför antas vara påverkade av de föreställningar som finns kring alkohol och det togs därför inte upp när socialt nedbrytande

beteende skulle fastställas för pojkarna. Missbruk av narkotika ansågs däremot vara avvikande och oacceptabelt. I många fall behövdes dock drogtestar för att påvisa pojkarnas missbruk. När missbruket väl hade fastställts gavs det stor betydelse då det togs upp och användes som en del i att motivera det nedbrytande beteendet.

En social konsekvens för de unga blev att domarna konstruerade skillnader mellan flickor och pojkars missbruk. Detta genom att inte se eller beskriva missbruket på liknande sätt, vilket innebär olika acceptans för att missbruka, trots att antalet missbrukande var jämnt fördelat mellan könen. Medan pojkars missbruk behövde bevisas så kunde det räcka med att någon påstått att en flicka missbrukar. Att en man missbrukar är, som ovan beskrivit, desto mer accepterat och därför blir det som Mattsson (2012) beskriver att missbrukande kvinnor konstrueras som avvikande. Schlytter (2000) menar att andra saker än själva konsumtionen av alkohol ofta räknas för flickor, vilket vi också kunde se i domstolsbesluten. Till exempel kopplades ett utagerande beteende ihop med att två flickor druckit och på så sätt bevisades det att de druckit för mycket. En övervägande del av flickorna i vår undersökning missbrukade/brukade alkohol och/eller narkotika. SOSFS (1997:13) menar att "Användandet av narkotika vid ett enstaka tillfälle behöver dock inte innebära att det finns en påtaglig risk för den unges hälsa eller utveckling.". Om flickor dricker mycket under en kortare period, som till exempel under ett jullov, anses det vara ett missbruk. Drogtester nämndes i mycket få av flickornas domstolsbeslut vilket vi tolkar som att det räckte med att någon uttalat att flickorna missbrukade för att det skulle ses som en sanning.

6.1.2 Kriminella handlingar

Förutom att majoriteten av pojkarna missbrukade narkotika hade också en majoritet utfört kriminella handlingar eller hållit på med brottslig verksamhet. Detta gavs stor plats när det socialt nedbrytande beteendet skulle beskrivas och motiveras. Kriminaliteten bestod av bland annat narkotikabrott, rån, misshandel, brott mot knivlagen, olaga hot, stöld, övergrepp i rättssak, olaga frihetsberövande och bedrägeri. Flera av pojkarna var misstänkta eller anmälda och ibland även dömda för brotten. Pojkar har traditionellt setts som kriminella och en norm kring detta har därför skapats i samhället (Hamreby 2004). Kriminalitet är även ett avvikande beteende som kan göra män mer maskulina och förstärka konstruktionen av manligt (Mattsson 2012). Pojkar visar sig fortfarande idag begå mer kriminalitet än flickor (El-Khoury & Sundell 2005). Bilden av kriminella pojkar tycks finnas hos domarna i Förvaltningsrätten då nästintill alla pojkar beskrevs som kriminella och detta trots att det ibland endast handlade om misstankar om brott. Vi människor skapar själva vår verklighet genom sociala processer

och saker förefaller därför som naturliga och självklara (Mattsson 2010). Den traditionella bilden av kriminella pojkar är därmed något som är skapat och är egentligen ingen självklar eller naturlig sanning.

En syn av att flickor inte begår brottsliga handlingar fanns i domstolsbesluten, vilket innebar att kriminalitet inte var något som utgjorde en del i flickornas socialt nedbrytande beteende. Flickor har traditionellt sett inte beskrivits som kriminella och de begår idag mindre brott än pojkar (El-Khoury & Sundell 2005; Hamreby 2004). Eftersom flickor inte begår lika mycket kriminalitet finns det också en bild av detta i samhället. Genom val och språk kan en konstruerad bild föras vidare (Burr 1995). Domarna för vidare den konstruerade bilden av att flickor inte är kriminella genom sina val och sitt språk då det fanns en mycket klar skillnad i hur kriminalitet beskrevs och togs upp i pojkarnas respektive flickornas domstolsbeslut. Pojkarna beskrevs som kriminella i nästan alla domstolsbeslut och det räckte många gånger att endast vara misstänkt för brott samt att mycket av kriminaliteten beskrevs i detalj. Flickorna beskrevs som kriminella i ett domstolsbeslut och då fanns det ingen beskrivning av vilken typ av brott som hade begåtts eller om hon blev dömd för det eller inte. En social konsekvens är att domarna ger en tydlig bild av pojkar som kriminella och flickor som laglydiga.

6.1.3 Utagerande beteende

Pojkar beskrivs i betydligt högre utsträckning som farliga än vad flickor gör och är betydligt mer aggressiva och våldsamma (Laanemets & Kristiansen 2008). Detta kunde vi se stämma överens med de fynd vi gjort i domstolsbesluten då de flesta av pojkarnas beteende beskrevs som aggressivt, hotfullt och utagerande. Elvin-Nowak och Thomsson (2012:46) skriver att "Män som är onormala ses som farliga för omgivningen, och de omges inte alltför sällan av en maskulinitetsstämpel som gör dem spännande. Kvinnor som är avvikande chockerar och ses som farliga för sig själva.". Domarnas konstruktioner av socialt nedbrytande beteende byggde till viss del alltså på pojkarnas olika former av utagerande beteende. Alla individers personligheter och egenskaper är socialt konstruerade genom sociala processer, precis som uppfattningar om andra och kunskap är konstruerade. När en bild återskapas förs kunskapen vidare (Burr 2003). När domarna valde att ta upp att pojkarna var aggressiva, hotfulla och utagerande, utan att i de flesta fall beskriva vad pojkarna egentligen gjort, återskapades bilden av pojkars utagerande beteende och kunskapen fördes på så sätt vidare. Genom att inte beskriva omständigheterna kring pojkarnas beteende lades allt fokus på just handlingen och

inte på hur pojkarnas sociala kontext kan ha påverkat och varit en grundläggande orsak till handlingen.

Det fanns en stor skillnad i antalet och sättet som pojkar och flickor beskrevs genom utagerande beteende då det togs upp i betydligt större utsträckning för pojkarna. Denna skillnad ger en social konsekvens då pojkar konstrueras som mer utagerande. För de enda gångerna ett utagerande beteende direkt skrevs ut för flickorna var i två domstolsbeslut och det var då ett sätt att motivera att flickorna hade druckit för mycket. När majoriteten av en viss typ av egenskap finns hos ena könet räknas det som en genusegenskap (Carlson 2001). De könstypiska egenskaper och beteende som pojkar och flickor anses ha varierar beroende på i vilket sammanhang de befinner sig i. Mattsson (2010:43) uttrycker att "Kvinnor balanserar inte sällan mellan olika femininiteter som förväntas i olika sammanhang..., precis som män förväntas uttrycka maskulinitet". Det finns vissa förväntningar på att pojkar och flickor ska uppvisa ett visst beteende. Flickor upplevs inte kunna uttrycka ilska och aggressivitet lika öppet som pojkar kan. Detta kan bland annat förklaras med den normativa femininiteten där känslouttryck för flickor snarare är glädje, mjukhet och att vara trevlig (Ambjörnsson 2003).

6.1.4 Normbrytande beteende

Pojkarnas socialt nedbrytande beteende konstruerades inte bara som aggressivt och hotfullt utan det beskrevs även i de flesta fall som normbrytande. I flickornas fall beskrevs de endast bryta mot regler och normer i ett domstolsbeslut vilket visar att det inte var betydande i konstruktionen av deras socialt nedbrytande beteende. Normbrytande beteende nämndes övervägande i pojkarnas domstolsbeslut, men det fanns emellertid väldigt få beskrivningar av vad beteendet innebar. Även här har domarna valt att inte se på vad beteendet kan ha för orsaker och vad i den sociala kontexten som kunnat påverka handlingen. Alla våra antaganden om självklara ting är konstruerade och det är språket som skapar och hjälper till att bibehålla identiteter och roller (Burr 1995). Domarnas språk ger pojkarna rollen som normbrytare och upprätthåller det genom en markant skillnad i hur många beskrivningar av pojkar respektive flickor som inte kunde följa regler och normer. Kategorierna pojkar och flickor delas upp och förstås genom att de blir varandras motsatser. Könen har konstruerats genom att de skiljer sig från varandra (Mattsson 2010). I detta fall ansågs pojkar ha ett normbrytande beteende och inte flickor. Detta innebar att beteendet främst gavs betydelse för konstruktionen av socialt nedbrytande beteende när det gällde pojkarna. Det blir därmed också pojkarna som får den sociala konsekvensen att bli betraktade som normbrytare.

6.1.5 Sexualitet

Varje gång språket används konstrueras verkligheten (Börjesson & Palmblad 2007) och i detta fall var det synen på och särskiljandet av flickors och pojkars sexuella beteende som konstruerades i domarnas bedömningar. Domarna valde att beskriva hur en flicka hade sexuellt umgänge med en vuxen man hon fått kontakt med på Internet. Hennes beteende uppfattades som heterosexuellt men gick däremot över gränserna för vad Ambjörnsson kallar normativ heterosexualitet. Det innebär att det sexuella beteendet ska vara frivilligt, i syfte att producera barn och endast inkludera två personer av motsatt kön och från samma generation (Ambjörnsson 2003). När domstolsbeslutet skrevs var flickan byxmyndig och domarna skrev inte ut att hon inte var byxmyndig när hon haft det sexuella umgänget. Detta tolkar vi som att hon faktiskt var byxmyndig vid händelsen och hennes sexuella umgänge skulle därmed vara lagligt. Trots detta valde domarna ändå att ta upp beteendet eftersom det inte följer samhällets normer och klassas därmed som olämpligt. Det är nämligen endast ett särskilt sorts heterosexuellt liv som framstår som naturligt, åtråvärt och ett lyckat levnadssätt (Ambjörnsson 2003). En bra flicka har traditionellt sett agerat på ett visst sätt med sin sexualitet och om hon haft ett promiskuöst beteende eller utmanande kläder blir hon bedömd som hora (Hamreby 2004). I en annan flickas domstolsbeslut tog Förvaltningsrättens domare upp prostitution, trots att det sedan visade sig att inga bevis för detta fanns. Detta tyder på att bilden av att en bra flicka inte ska bete sig promiskuöst finns kvar än idag och därmed också påverkar domarnas synsätt. Domarnas fortsatta skapande av skiljande synsätt på flickors och pojkars sexualitet ger sociala konsekvenser för båda könen. Synen på pojkar och flickor i förhållande till prostitution var tydligt åtskild då detta togs upp för en flicka men inte för någon pojke. Prostitution anses vara ett sexuellt och moraliskt problem hos flickorna och inte en indikation på ett samhälle dominerat av män. När det istället kommer till manligt sexuellt beteende blir det uppmärksammat först vid till exempel våldtäkt eller sexuella övergrepp (Andersson 1996). I vår undersökning var det endast ett domstolsbeslut där domaren uppmärksammade sexuellt beteende hos en av pojkarna och det var i samband med en beskrivning av sexuellt ofredande och andra straffbara handlingar av sexuell natur riktade mot flickor. Flickors sexuella beteende blev alltså en del av det socialt nedbrytande beteendet när det gick mot samhällets normer medan pojkarnas sexuella beteende blev det först när det handlade om brottsliga sexuella handlingar.

6.1.6 Insikt

Flickornas socialt nedbrytande beteende innefattade till stor del att de framställdes som insiktslösa. Pojkarna framställdes däremot istället som att de bättre förstod sin situation och var desto mer ansvariga för sina handlingar. Hälften av flickorna beskrevs som att de saknade insikt i de problem och situationer som de befann sig i. Några av flickorna ansåg själva att de var i behov av omfattande vård, vilket vi anser tyder på en viss insikt. Trots detta fanns det en bild som Förvaltningsrättens domare förmedlade om att flickorna inte var kapabla att ha insikt i sin situation. Språket skapar och hjälper till att bibehålla identiteter och roller (Burr 1995). Genom domarnas språk skapades flickornas roll som insiktslösa och pojkarnas roll som att de istället har insikt. Detta innebar också att det blev sociala konsekvenser för de unga vilka sågs som antingen insiktslösa eller insiktsfulla. De kommer också i fortsättningen ses på detta vis eftersom domarna för vidare denna syn i domstolsbesluten. Rollerna blev totala motsatser och blev därmed också representativa för könen. Trots att dubbelt så många flickor än pojkar själva ansåg att de var i behov av omfattande vård framställdes flickorna ändå i domstolsbesluten som insiktslösa. Det var endast en pojke som beskrevs med brist på insikt, vilket med detta förstås att pojkarna i de flesta fall ansågs ha insikt i sin problematik och situation. Trots att nästan alla av pojkarna hade problem med exempelvis missbruk, kriminalitet och normbrytande beteende ansåg de sig inte vara i behov av omfattande hjälp. Detta menar vi egentligen snarare kan ses som en brist på insikt. Järvinen (1998) skriver att kvinnan och mannen är binära motsatser, vilket vi kan se i sättet som domarna konstruerar i resonemangen om flickornas och pojkarnas insikt. För domarna tycktes ändå förstå pojkarna som insiktsfulla och flickorna som insiktslösa trots motsatsen i vad som kom fram i flickornas och pojkarnas egna uttalanden.

6.1.7 Egenskaper

Föreställningar kring vilka egenskaper pojkar saknar har funnits långt tillbaka i tiden och påverkar de konstruktioner vi har idag (Hamreby 2004). Föreställningar har förts vidare genom användandet av språket (Burr 1995), vilket domarna också gör genom sitt användande av språket. Bland de övriga beskrivningarna av pojkarna beskrevs egenskaper som empatilöshet, brister i uthållighet och motivation samt att de inte visat upp någon förståelse eller ånger. Traditionellt sett har pojkar inte ansetts ha egenskaper som empati och tålmod (Hamreby 2004). Beskrivningarna riktade in sig på brist på "normala" känslouttryck till skillnad från flickorna vars beskrivningar inriktades mer på deras oförmåga och svårigheter med att klara av saker. Det finns föreställningar om att flickor har större tolerans och empati

än pojkar och att pojkar istället lär sig vara rationella med en oförmögenhet till att visa sina känslor (Ambjörnsson 2003; Laanemets & Kristiansen 2008). Vilka egenskaper de unga tillskrivs är starkt skilda mellan könen och det socialt nedbrytande beteendet konstrueras därmed olika i det avseendet. Att könsegenskaper rekonstrueras ger sociala konsekvenser för båda könen då det förväntas olika ifrån flickorna och pojkarna.

6.1.8 Skyddslös

Ett framträdande mönster som konstruerade flickornas socialt nedbrytande beteende var att de beskrevs som skyddslösa, utsatta eller i risk för något. Bland beskrivningar fanns det risk för att utnyttjas och fara illa, inte klara av att skydda sig själv mot faror, skyddslös på grund av oförmåga att läsa av andras signaler samt brist på hjälp från vuxna. I konstruktionen av kategorier och gruppindelningar gäller det att syna det som tas för givet (Forkby 2007). Det som togs för givet i domstolsbesluten var att flickor hade svårt för att skydda sig själva då dem mycket tydligt framställdes som inkapabla att klara sig själva eftersom de var svaga och andra behövde skydda dem. Användandet av språket har bidragit till att flickor traditionellt sett anses vara utsatta (Hamreby 2004). Denna skapade bild bibehålls och förs vidare genom att också domarna vid Förvaltningsrätten framställde flickorna på detta sätt, medan inte en enda av pojkarna beskrevs som skyddslös, utsatt eller i risk för något. Att använda en kategori ger en betydelse i ett sammanhang och skapar mening, men resultatet kan ge olika effekter (Börjesson & Palmblad 2008). I detta fall blev sociala konsekvensen att pojkar inte ses som utsatta eller skyddslösa men den synen finns däremot för flickor. Utan tvivel framställdes alltså flickorna som svaga, utsatta och att de inte kunde ta hand om sig själva. En stereotyp bild som finns är att pojkar ses som aktiva och bär ett ansvar för sina handlingar medan flickorna ses som offer och andra behöver ta hand om dem (Laanemets & Kristiansen 2008). Flickor får lära sig från ung ålder att de inte klarar att ta hand om sig själv i offentliga sammanhang medan pojkar får lära sig att bygga upp en identitet som grundar sig i självständighet (Elvin-Nowak & Thomsson 2012).

6.1.9 Syssetsättning

Skillnader framträdde även i hur domarna framhöll syssetsättning då detta ansågs vara ett viktigt behov för några av pojkarna men inte för en enda av flickorna. I domstolsbesluten definierades inte vad domarna menade med ordet syssetsättning. Ordet kan innebära fritidsaktiviteter likaväl som det kan innebära skola, praktik eller jobb. Det fanns alltså stora tolkningsmöjligheter men vi uppfattar i detta fall syssetsättning som framförallt jobb. Kopplingar kan dras till synen på att mannen traditionellt setts som familjens försörjare och

att det är hans huvudansvar att arbeta in den större delen av hushållets ekonomi (Hamreby 2004). Genom att framhålla vikten av sysselsättning för pojkar blev det en social konsekvens eftersom domarna förmedlade vidare synen av att det var viktigt för pojkar. Denna bild kan komma just från att det traditionellt sett inte är flickorna som senare i livet ska vara familjens försörjare. Flickor och pojkar uppfostras till att vara och göra på ett visst sätt på grund av sitt kön, som till exempel att männen ska tjäna mer pengar och ha makt medan kvinnor ska utföra hushållsarbetet (Elvin-Nowak & Thomsson 2012). Den stora skillnaden i domarnas beskrivningar kan bero på att pojkar och flickor lärt sig att de på grund av könen gör olika saker. Eftersom dessa konstruktioner om verkligheten delas av många av oss gör det att vi uppfattar dem som sanningar då de verkar vara naturliga (Mattsson 2010).

6.1.10 Miljö

Det finns förställningar i samhället kring att flickor inte ska vara ute själva och att de inte bör vistas i särskilda miljöer (Elvin-Nowak & Thomsson 2012; Hamreby 2004). Dessa föreställningar är inte självklara utan det är något som människor tillsammans skapat och som idag därför anses vara en sanning (Burr 2003). Domarna vid Förvaltningsrätten konstruerade vidare denna sanning genom att de lade stor vikt vid vilken övrig miljö flickorna vistades i samt vilket umgänge flickorna hade. Att domarna valde att ta upp miljön och umgänget pekar på att det är viktigt och åsikter lades in genom att det beskrevs som något olämpligt eller farligt för dem. Att domarna nämnde att umgänget var olämpligt tyder på att det fanns bestämda uppfattningar om vad som är ett lämpligt och olämpligt umgänge för flickor. För att förstärka att miljön i vilken flickorna befann sig i var olämplig har domarna använt ord som "för henne", till exempel F3, "Hon har vistats i olämpliga och för henne farliga miljöer...". Den övriga miljön för pojkarna beskrevs inte som farlig eller olämplig, inte ens "för honom". För flickor var alltså miljö och umgänge en viktig del när domarna konstruerade deras socialt nedbrytande beteende.

Vår tolkning av att flickornas miljö togs upp och beskrevs i en större utsträckning än pojkarnas kan tyda på att miljön användes som en förklaring till varför flickorna betedde sig som de gjorde. Pojkarnas beteende ansågs däremot inte behöva förklaras då det kunde ses som "typiskt pojkaktigt beteende" och därmed inte kunde skyllas på en miljöpåverkan. Sociala konsekvensen blir skillnaden i att förklaringar och bakomliggande faktorer betonas för flickornas beteende men inte ens tas i hänsyn för pojkarnas. Liknande var det i Laanemets och Kristiansens (2008) studie av tvångsvården för unga där flickornas beteende och handlingar försökte förklaras genom ett sökande av bakomliggande och emotionella faktorer samt att det

refererades mycket mer till flickornas förflutna än till pojkarnas. Men Carlson (2001) skriver att vilka egenskaper vi har och vilka anlag vi utvecklar är beroende av både den fysiska och den sociala miljön och är helt oberoende av vilket kön vi tillhör. Trots detta är miljön alltså något som namngavs och gavs olika betydelser för pojkarna och flickorna och det beskrevs på olika sätt. För flickorna kunde det dessutom poängteras genom att lägga till "för henne", vilket inte alls förekom i pojkarnas domstolsbeslut.

6.1.11 Relationer

Det var inte bara den olämpliga och farliga miljön som domarna på Förvaltningsrätten ville använda som en förklaring till flickornas nedbrytande beteende utan även flickornas konfliktfyllda och problematiska relationer. Pojkarnas och flickornas relationer gavs olika mycket vikt vid bedömningar av tvångsomhändertagande eftersom det togs upp i olika stor utsträckning. Flickors beroende av nära relationer används för att förklara flickornas handlingar vid avvikande beteende (Andersson 1996). Det är genom att peka ut det avvikande som normerna kring hur en flicka och en pojke skapas och upprätthålls (Ambjörnsson 2003). Pojkar ansågs inte vara beroende av nära relationer på samma sätt som flickor vid studerandet av domstolsbesluten. Det bidrar till ojämlika förklaringar och ett uteslutande av händelser som kan ha påverkat och därmed styrt både flickors och pojkars handlande (Andersson 1996). De sociala konsekvenserna blev för flickorna och pojkarna att synen av hur viktiga relationer är förmedlas vidare genom domstolsbesluten. Flickorna gick mot normen och den idealiserade bilden av hur en flicka skulle bete sig i relationer rent allmänt. En flicka ska vara lugn, tyst, aldrig bråka eller vara högljudd och inte heller vara dominerande eller aggressiv (Andersson 1996). Istället för att vara tysta och lugna hade vissa flickor istället problematiska och konfliktfyllda relationer vilket domarna ansåg som något negativt och användes därmed i konstruktionen av flickornas socialt nedbrytande beteende. Att flickor ska vara tysta och lugna är konstruerat och är inget som är givet på förhand utan som Mattsson (2010) skriver är det något som växt fram genom att människor har delat sina erfarenheter och upplevelser.

6.1.12 Stöd

Även vid flickors och pojkars vårdbehov fanns det skillnader i beskrivningar. Pojkarnas behov beskrevs som behov av struktur och omfattande vård för framför allt deras missbruk. Domarna beskrev vårdbehovet på ett väldigt enkelt sätt då endast till exempel missbruksproblemet behövde åtgärdas. Det uttrycktes inte att pojkarna hade något annat behov av till exempel emotionellt stöd och hjälp utan fokus lades på själva missbruket. Detta tyder på att det finns en syn av att pojkar inte behöver stöd med sitt känsloliv. Som i

Laanemets och Kristiansens (2008) studie där pojkarna hade ett behov av behandling och vården ansågs behöva vara klar och tydlig med regler. Återigen lade domarna inget fokus på faktorer runt ett beteende eller en handling utan missbruket ansågs endast vara det som behöver behandlas och grunden till varför pojkarna missbrukar ansågs inte behöva utredas. Flickornas vårdbehov var också något som framträdde i domarnas konstruktion då detta kopplades till att flickorna inte kunde ta hand om sig själva. Deras behov beskrevs som behov av hjälp, stöd, trygghet, struktur och kvalificerad vård. Flickornas behov beskrevs inte konkret med åtgärder för ett problem de har utan fokus låg på deras känslor då de ansågs behöva till exempel trygghet. Domarna koncentrerade sig alltså inte endast på att ett beteende behövde förändras utan såg mer till den sociala kontexten. För pojkarna nämndes däremot inte behovet av trygghet över huvudtaget i domstolsbesluten utan för pojkarna nämndes istället oftast behovet av vård på grund av deras missbruk. Trots att missbruket också var ett utbrett problem bland flickorna nämndes inte behovet av vård i samband med missbruk som det gjordes för pojkarna. Paralleller kan dras till Laanemets och Kristiansens (2008) studie där flickorna ansågs vara i behov av skydd och av att stärkas. Flickornas behandling skulle vara att lära sig identifiera sina känslor och behov samt tänka på sig själva. Denna syn av pojkars och flickors vårdbehov förmedlas vidare genom domstolsbesluten och blir därmed sociala konsekvenser för de unga.

6.1.13 Psykisk hälsa

Förutom stöd och behov nämndes även några av pojkarnas psykiska hälsa. Diagnoser var inget som direkt nämndes utan istället konstaterades en pojkes ADHD och depression. Vad som anses vara en sjukdom varierar beroende på tid och rum (Burr 2003). Det är alltså något som hela tiden skapas genom sociala processer. Pojkarnas psykiska svårigheter hade domarna valt att inte benämna som diagnoser och därmed valt att inte klassa det som sjukdomar. Det är inte något vanligt att pojkar idag anses psykiskt sjuka (Danielsson 2010). Att pojkar däremot lider av ADHD är något som anses normalt eftersom diagnosen enligt Socialstyrelsen (2005) är två till tre gånger vanligare för pojkar än flickor. Lider pojkar däremot av en depression är det något som anses gå mot samhällets normer eftersom det är hälften så vanligt hos pojkar än hos flickor (Danielsson 2010). Att en pojke har en kombination av något som går mot samhällets normer och något som anses som vanligt kan vara anledningen till att domarna på Förvaltningsrätten valde att inte klassa pojken som psykiskt sjuk. Pojkars psykiska hälsa konstruerades på ett annat sätt än flickornas och därmed blev även detta en utmärkande del i det socialt nedbrytande beteendet.

Flickornas psykiska hälsa var också något som var användes i det socialt nedbrytande beteendet. Det beskrevs i domstolsbesluten att vissa flickor hade dåligt psykiskt mående i form av självskadebeteende, diagnoser och en konfliktfylld relation. Vad som anses vara en sjukdom varierar beroende på tid och rum (Burr 2003). Flickor i dagens samhälle anses exempelvis inte ha ADHD, eftersom det enligt Socialstyrelsen (2005) är två till tre gånger vanligare hos pojkar. Flickor lider av mer introverta psykiska sjukdomar, till exempel depression, som är dubbelt så vanligt hos flickor (Danielsson 2010). De psykiska sjukdomar och problem som domarna vid Förvaltningsrätten tog upp i flickornas domstolsbeslut stärker bilden av att flickorna lider av just introverta psykiska sjukdomar. Genom domstolsbesluten återskapades och fördes denna bild vidare vilket i sin tur leder till en social konsekvens av hur främst flickor lider av introverta psykiska sjukdomar.

6.1.14 Eget ansvar

Tidigare insatser var något som framträdde tydligt när domarna beskrev pojkarnas socialt nedbrytande beteende. Nästan alla pojkarna hade tidigare haft kontakt med socialtjänsten och mottagit insatser. Insatserna för pojkarna beskrevs som att de inte uppnått önskade resultat, misslyckats eller avbrutits. Det språk som domarna använde för pojkarna gällande resultat av insatser var hårt och pekade på att ansvaret för resultaten lades på pojkarna. Detta visades när domarna till exempel skrev att P6 "... trots ansevliga och ihållande insatser från socialtjänsten inte lyckats bryta sitt destruktiva mönster" och att P1:s "... frivilliga insatser misslyckats...". Insatsernas resultat beskrevs med olika språk för pojkar och flickor. Språket skapar och hjälper till att bibehålla identiteter och roller (Burr 1995). För pojkarna användes hårdare ord som "misslyckats" och ansvaret för resultatet lades till största del på pojkarna genom att ord som "han inte klarat" användes. Pojkarnas roll blev skuldbärare och att de var direkt ansvariga för resultatens utfall samt att de blev identifierade med misslyckandet. Flickornas resultat beskrevs istället med lite mjukare ord som till exempel "inte gett önskat resultat" och inga ord användes för att direkt lägga skulden för resultatet på flickan utan det konstaterades endast att resultatet inte blev som önskat. Flickornas roll handlade istället mer om att vara oskyldig och de blev identifierade som att de inte bar ansvaret för resultatens utfall. Genom domstolsbesluten förmedlas rollerna som oskyldiga och skuldbärare vidare och innebär en fortsatt syn av att det är en sanning. Detta blir därför en social konsekvens för de unga. När en kvinna och en man utför samma handling kan det ändå tolkas olika och ges olika innebörder (Elvin-Nowak & Thomsson 2012). Trots att både flickornas och pojkarnas tidigare insatser

inte hade blivit lyckade gavs det ändå olika innebörder. Kvinnorna och männen har grader av frihet när det gäller att uppnå ett och samma mål (Elvin-Nowak & Thomsson 2012).

6.2 Gemensamt för pojkar och flickor

De flesta fynden i pojkarnas och flickornas domstolsbeslut har skiljt sig från varandra, men det fanns dock även vissa saker som domarna beskrivit på ett gemensamt sätt för båda könen. Det fanns bland annat ett likvärdigt sätt att se på och beskriva flickornas och pojkarnas skolk och bristfälliga skolgång. Emellertid skiljer sig domarnas uppfattning från både lagen och förarbeten. Enligt SOSFS (1997:14) beskrivs tillämpningen av lagen enligt följande: "Varken i lagtext eller i förarbeten till LVU nämns något om skolskolk. Skolk är primärt en uppgift för skolan att åtgärda och torde i sig inte kunna utgöra grund för vård enligt LVU". Det står alltså tydligt att skolk är något som skolan ska hantera och därför inte ska ligga till grund för vård, men trots detta togs det upp i nära hälften av domstolsbesluten och gavs därmed en betydande del av bedömningen. När domarna på Förvaltningsrätten gav skolk betydelse i sin bedömning kunde de alltså inte bygga detta på lagen eller förarbeten utan det måste därmed ha byggts på uppfattningar om vad som är ett accepterat beteende för pojkar respektive flickor. Sätten vi använder för att förstå världen har vi inte fått ifrån en objektiv verklighet utan från andra individer, både från förr och nu (Burr 1995). I samhället är skolk något som inte anses vara acceptabelt eftersom vi i Sverige har skolplikt (Skolverket 2013). Vi har därmed konstruerat skolgången och gett det ett naturligt inslag i vår sociala verklighet, vilket gör att vi kan återfinna den skapade bilden av skolk som något oacceptabelt i de domstolsbeslut vi undersökt gällande både pojkar och flickor. Antaganden om hur skolgången ska vara och inte vara har vi tillsammans skapat och återskapats. Då allt i vår verklighet tolkas och skapas av oss själva genom framför allt språket (Burr 1995) innebär det att även synen på skolk är något som vi människor själva skapat.

Gemensamt i både flickornas och pojkarnas domstolsbeslut var också att rymma eller vara borta nämndes. Det var något fler flickor än pojkar som beskrevs ha rymt, men eftersom det togs upp i en relativt stor utsträckning för båda könen kan det tolkas att domarna ser det som ett problem för dem båda. Precis som i många andra fynd vi beskrivit för framför allt pojkar låg fokus på den unges beteende. Domarna tog aldrig upp förklaringar kring att beteendet var beroende av en speciell kontext som att rymningar till exempel skulle kunna bero på något slags missförhållande i hemmet. Fokus låg istället endast på att ungdomen handlat felaktigt. Burr (1995) skriver att vi agerar, tänker och känner annorlunda beroende på vem vi är med,

vad vi gör och varför. Vårt beteende är inte beroende av våra personligheter utan beroende av situationen vi befinner oss i och dess natur. Varför flickorna och pojkarna till exempel rymmer är beroende av själva kontexten och inte av dem själva. Genom hur vi talar och agerar skapar och återskapar människan gemensamma antaganden om hur saker och ting är och hur verkligheten ska uppfattas (Mattsson 2010). När domarna enbart lade fokus på den unges beteende och handling återskapas antagandet och leder till en social konsekvens. Detta eftersom kontexten inte anses vara viktig vid bedömningarna av socialt nedbrytande beteende.

Domarna tog också upp positiva beskrivningar hos några av flickorna och pojkarna vilka mestadels var lika varandra. Bland pojkarnas beskrivningar fanns viljan att ta emot hjälp och bli drogfri samt goda förutsättningar för en gynnsam utveckling. Bland flickornas beskrivningar fanns viljan att förändras och goda förutsättningar för en gynnsam utveckling. Gemensamt i beskrivningarna var alltså framförallt viljan att ta emot hjälp och då kunna förändras. Domarna tycks därmed se det som en viktig positiv egenskap för båda könen. Då allt i vår verklighet är konstruktioner och antaganden om verkligheten som delas av många uppfattar vi dem som sanningar då de tycks vara naturliga (Mattsson 2010). Vad som anses som ett problem eller vad som anses vara något positivt är därmed också något som konstruerats.

7. Avslutande diskussion

Syftet med vår studie var att genom en kvalitativ textanalys belysa hur begreppet socialt nedbrytande beteende konstrueras i domstolsbeslut gällande LVU och analysera dessa konstruktioner utifrån perspektiven genus och socialkonstruktionism. Vi utgick ifrån tre frågeställningar kring hur domare konstruerar socialt nedbrytande beteende för pojkar och för flickor samt vilka de sociala konsekvenserna av detta kan bli.

Genom vår forskning har vi kommit fram till att det fanns framträdande skillnader i hur domarna konstruerade socialt nedbrytande beteende för pojkar och flickor. Detta genom att det fanns skillnader i domarnas språkval och vilka beskrivningar som användes beroende på den unges kön. Flickornas socialt nedbrytande beteende konstruerades genom att de framställdes som framförallt skyddslösa och utsatta eftersom de till exempel inte kunde klara av att skydda sig själva från faror. De var offer som hamnat i svåra omständigheter och kunde därför inte fullt ut ses som ansvariga för sitt beteende och handlande. Fokus för flickorna låg många gånger på att leta efter bakomliggande faktorer och förklaringar till vad som lett till

handlandet. Till exempel spelade miljö och umgänge stor roll vilket kunde ses som bakomliggande förklaringar till deras beteende eftersom vissa saker ansågs olämpligt då de var just flickor. Flickorna framställdes också i stor utsträckning som insiktslösa trots att flera av dem ansåg sig vara i behov av vård.

Pojkarnas socialt nedbrytande beteende konstruerades istället genom att de främst framställdes som aggressiva med utagerande beteende. De ansågs vara ansvariga för sina handlingar vilket vi särskilt kunde se i beskrivandet av resultaten av tidigare insatser. Fokus för pojkarna låg snarare på själva handlandet än påverkan av omständigheter och sökandet efter förklaringar. Detta visades bland annat då domarna inte beskrev vad pojkarna egentligen gjort vid det utagerande beteendet eller vad det kunde bero på. Pojkarna framställdes också som kriminella, trots att många av dem endast var misstänkta för brott. Domarna har kategoriserat flickorna och pojkarna och därmed återskapat konstruktionen av könsskillnader. Detta stämmer väl överens med Andersson (1996) som menar att han efter att ha generaliserat ungas riskbeteende kunde se att pojkars riskbeteende är en aktiv handling medan flickornas istället ofta är att de utsätter sig själva för andras handlingar och riskerar att bli offer.

Konstruktionerna av socialt nedbrytande beteende var naturligtvis något som påverkade de unga. En social konsekvens för de unga var att konstruktionerna kring vad som anses vara socialt nedbrytande beteende för respektive kön fördes vidare i domstolsbesluten och därmed påverkar hur vi också i fortsättningen konstruerar det socialt nedbrytande beteendet. Genom domstolsbesluten upprätthölls även normerna kring vad som är accepterat beteende för pojkar respektive flickor och vad som inte är det. Dessa föreställningar är i sin tur något som ger en annan social konsekvens genom att pojkarna och flickorna i vår undersökning samt andra unga blir aktuella för bedömning av ingripande från samhällets sida i form av tvångsomhändertagning.

Domarna har enligt vår studie visat sig ha ett stereotypt synsätt på pojkars och flickors socialt nedbrytande beteende. Som Connell (2009) skriver hjälper lagstiftningarna till att styra människors beteende och är därmed en del i den ständiga spridningen av vad som är lämpligt genusrelaterat beteende. Vår slutsats är att lagen *inte* är könsneutral i detta fall då våra fynd visar att könet definitivt var relevant i domarnas konstruktioner av socialt nedbrytande beteende. Under undersökningens gång har vi kunnat se att det finns skillnader i vad flickor och pojkar blir omhändertagna för likväl som det finns individuella skillnader mellan pojkarna och individuella skillnader mellan flickorna. Om det är som Schlytter (1999) skriver att förarbetet till LVU inte behandlar olikheterna i flickors och pojkars asocialitet resulterar

det i att de flickor som inte passar in på paragrafen hamnar utanför och blir det avvikande. Om en lagstiftning utgår ifrån att pojken är normen och därmed utgår från pojkars socialt nedbrytande beteende blir det problematiskt. Det får oss även att ifrågasätta ifall det kan vara därför fler pojkar blir omhändertagna, just eftersom de faller in under vad som anses vara socialt nedbrytande beteende.

När domarna utgår ifrån traditionella könsroller, som i vårt samhälle dagligen ifrågasätts och är under ständig förändring, tycker vi att det innebär en förlegad syn. Samhällets förändring måste speglas i domarnas bedömningar då de könsroller som domarna utgår ifrån inte behöver vara aktuella i de ungas fall. Vi vill ifrågasätta denna skillnad som konstruerar pojkar och flickors beteenden då vi tycker fokus ska ligga på den unge och inte på den unges könstillhörighet. En ungdom ska inte beskrivas som skyddslös på grund av sin kvinnliga könstillhörighet, sysselsättning ska kunna ses som ett viktigt behov oavsett kön och alkoholkonsumtionen borde betonas i alla de ungas fall. I de flesta fall ledde synen domarna hade till fördelar för pojkarna, så som att de ansågs ha insikt. I vissa fall kunde dock flickorna vara de som fick uppleva något positivt då de exempelvis inte ansågs bära ansvaret för resultaten av insatserna. För att vårt rättssystem i Sverige ska bli rättssäkert krävs det att alla ska vara lika inför lagen, oavsett kön. Vi reflekterade även över vad konsekvenserna kan bli av att domarna inte lägger samma tyngd vid den ungas kontext och sökandet efter en förklaring till varför den unge faktiskt har ett socialt nedbrytande beteende. Vi anser att även detta är en slags särbehandling som leder till att vårt rättssystem inte är rättsäkert.

Något som vi funnit i vår forskning var hur domarna tycktes konstruera flickorna som insiktslösa medan pojkarna ansågs ha insikt. Att själv inse behovet av vård anser vi tyder på insikt men trots att dubbelt så många flickor som pojkar själva ansåg att de var i behov av omfattande vård framställdes flickorna ändå i domstolsbesluten som insiktslösa. Vi anser att detta är ett mycket intressant fynd som vi inte sett i tidigare forskning. Det är något som förbryllat oss och vi hade därför velat se fortsatt forskning kring fyndet för att hitta orsaker till konstruktionen.

En fråga som vi också funnit intressant under forskningens gång var om domarnas kön spelade roll vid konstruktionerna av socialt nedbrytande beteende. Kan konstruktionerna skilja sig åt beroende på om det är en kvinnlig eller manlig domare eller är konstruktionerna likartade oavsett domarens kön? Detta skulle kunna vara en påverkande faktor till skillnaderna vi sett och är därför något som vi gärna skulle se forskning kring.

8. Referenslista

- Ahrne, G. & Svensson, P. (2012). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber.
- Ambjörnsson, F. (2003). *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Stockholm: Ordfront förlag.
- Andersson, C. (1996). "Om struliga flickor - beteende och bemötande". I Armelius, B-Å., Bengtzon, S., Rydelius, P-A., Sarnecki, J. & Söderholm Carpelan, K. (red.) (1996). *Vård av ungdomar med sociala problem: en forskningsöversikt*. 1. uppl. Stockholm: Liber Utbildning.
- Berger, P. & Luckmann, T. (2011). *Kunskapssociologi: hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. 3. uppl. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Boréus, K. (2012). "Texter i vardag och samhälle". I Ahrne, G. & Svensson, P. (2012). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber.
- Brownlie, J. (2001). "The 'Being-Risky' child: Governing childhood and sexual risk". (Elektronisk). *Sociolgy*, 35, 2, 519-537. Tillgänglig: <http://soc.sagepub.com.ludwig.lub.lu.se/content/35/2/519.full.pdf+html> > 2013-12-06.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2:a uppl. Malmö: Liber.
- Burr, V. (1995). *An introduction to social constructionism*. London: Routledge.
- Burr, V. (2003). *Social constructionism*. 2:a uppl. London: Routledge.
- Börjesson, M. & Palmblad, E. (2007). "Introduktion". I Börjesson, M. & Palmblad, E. (red.) (2007). *Diskursanalys i praktiken*. 1. uppl. Malmö: Liber.
- Börjesson, M. & Palmblad, E. (2008). *Strultjejer, arbetsökande och samarbetsvilliga: Kategoriseringar och samhällsmoral i socialt arbete*. 1. uppl. Malmö: Liber.
- Carlson, Å. (2001). *Kön, kropp och konstruktion: en undersökning av den filosofiska grunden för distinktionen mellan kön och genus*. Diss. Stockholm : Stockholm Universitet.
- Connell, R. (2009). *Om genus*. 2:a uppl. Göteborg: Daidalos.
- Danielsson, U. (2010). *Träffad av blixten eller långsam kvävning – genuskodade uttryck för depression i en primärvårdskontext*. Diss. Umeå: Umeå Universitet.
- El-Khoury, B.M. & Sundell, K. (2005). *Elevers normbrytande beteenden: resultatet från 2004 års Stockholmsenkät med elever i grundskolans årskurs 9 och gymnasiets år 2*. Stockholm: Forsknings- och utvecklingsenheten, Socialtjänstförvaltningen, Stockholms stad.

- Elvin-Nowak, Y. & Thomsson, H. (2012). *Att göra kön: Om vårt våldsamma behov av att vara kvinnor och män*. [Ny utg.] Stockholm: Bonnier.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik.
- Forkby, T. (2007). "I normaliseringens närhet - etnografi och samtalsanalys i en specialskola". I Börjesson, M. & Palmblad, E. (red.) (2007). *Diskursanalys i praktiken*. 1. uppl. Malmö: Liber.
- Gavazzi, S., Bostic, J., Lim, J-Y. & Yarcheck, C. (2008). "Examining the impact of gender, race/ethnicity, and family factors on mental health issues in a sample of court-involved youth". (Elektronisk). *Journal of Marital and Family Therapy*, 34, 3, 353–368. Tillgänglig: <http://ehis.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=d2f37776-a418-4a28-8e0c-419592b37d09%40sessionmgr4002&vid=11&hid=107>> 2013-12-06.
- Hamreby, K. (2004). *Flickor och pojkar i den sociala barnvården. Föreställningar om kön och sociala problem under 1900-talet*. Diss. Umeå : Umeå Universitet.
- Hawely, P., Little, T., & Card, N. (2008). "The Myth of the Alpha Male: A New Look at Dominance-Related Beliefs and Behaviors among Adolescent Males and Females". (Elektronisk). *International journal of behavioral development*, 32, 1, 76-88. Tillgänglig: <http://ehis.ebscohost.com.ludwig.lub.lu.se/eds/detail?vid=6&sid=df751ca8-3b41-4a5b-9d33-4fb9851155d4%40sessionmgr110&hid=104&bdata=JnNpdGU9ZWRzLWxpdmUmc2NvcGU9c2l0ZQ%3d%3d#db=eric&AN=EJ793707>> 2013-12-06.
- Hirdman, Y. (2003). *Genus: Om det stablas föränderliga former*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber.
- Järvinen, M. (1998). "Social konstruktivisme i kønsforskningen". I Järvinen, M. & Bertilsson, M.(red). (1998). *Socialkonstruktivisme - Bidrag till en kritisk diskussion*. Köpenhamn: Hans Reitzels Förlag.
- Laanemets, L. & Kristiansen, A. (2008). *Kön och behandling inom tvångsvård: en studie av hur vården organiseras med avseende på genus*. Stockholm: Statens institutionsstyrelse (SiS).
- Lenssen, S., Doreleijers, T., Van Dijk, M. & Hartman, C. (2000). "Girls in detention: what are their characteristics? A project to explore and document the character of this target group and the significant ways in which it differs from one consisting of boys". (Elektronisk). *Journal of*

- Adolescence*, 23, 3, 287-303. Tillgänglig:
<<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0140197100903154#>> 2013-12-06.
- Mattsson, T. (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete: teori, reflektion och praxis*. 1. uppl. Malmö: Gleerups.
- Mattsson, T. (2012). "Makt, intersektionalitet och det sociala arbetets praktik". I Herz, M. (red). (2012). *Kritiskt socialt arbete*. 1. uppl. Malmö: Liber.
- Regeringskansliet (2011). *FN:s konventioner om Mänskliga rättigheter*. (Elektronisk). Tillgänglig: <<http://www.regeringen.se/content/1/c6/18/37/41/3014596d.pdf>> 2013-11-02.
- Schlytter, A. (1999). *Kön och juridik i socialt arbete: tillämpningen av 3 § LVU på länsrättsnivå*. Lund: Studentlitteratur.
- Schlytter, A. (2000). "Kvinnokroppen som text". (Elektronisk). *Socialvetenskaplig tidskrift*, 1-2, 109-119. Tillgänglig:
<<http://svt.forsa.nu/Documents/Forsa/Documents/Socialvetenskaplig%20tidskrift/Artiklar/2000/Kvinnokroppen%20som%20text%20av%20Astrid%20Schlytter.PDF>> 2013-12-06.
- Skolverket (2013). *Skolplikt och rätt till utbildning*. (Elektronisk). Tillgänglig:
<<http://www.skolverket.se/eleven-i-skolan/narvaro/skolplikt-och-ratt-till-utbildning-1.201694>> 2013-12-14.
- Socialstyrelsen (2005). *Kort om ADHD hos barn och vuxna. En sammanfattning av Socialstyrelsens kunskapsöversikt*. (Elektronisk). Tillgänglig:
<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/10347/2004-110-7_20041107.pdf> 2013-12-14.
- Socialstyrelsen (2013). *Barn och unga – insatser år 2012. Vissa insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)*. (Elektronisk). Tillgänglig:
<<http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19165/2013-6-40.pdf>> 2013-10-16.
- SOSFS (1997). *Tillämpningen av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga*. (Elektronisk). Tillgänglig: <<http://www.socialstyrelsen.se/sosfs/1997-15/>> 2013-11-06.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (Elektronisk). Tillgänglig:

http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf> 2013-10-23.

Förteckning över domstolsbeslut från Förvaltningsrätten i Malmö

Flickornas mål nummer:

F1: 495-13

F2: 1113-13

F3: 8629-13

F4: 8102-13

F5: 8151-13

F6: 6220-13

F7: 5933-13

F8: 4169-13

F9: 4595-13

F10: 4439-13

F11: 4661-13

F12: 3774-13

F13: 1185-13

Pojkarnas mål nummer:

P1: 8670-13

P2: 7641-13

P3: 8325-13

P4: 9236-13

P5: 8990-13

P6: 8197-13

P7: 8366-13

P8: 8022-13

P9: 7479-13

P10: 6619-13

P11: 6789-13

P12: 6057-13

P13: 6390-13

Bilaga 1

I den här bilagan presenterar vi de nyckelord som vi plockade ut i vårt kodningsarbete och som blev grunden till våra analytiska teman.

Flickorna:

- Vagabonderande, borta från hemmet
- Missbruk: narkotika/alkohol
- Destruktivt: beteende, liv, situation.
- Tidigare och aktuella insatser: avbrutit vård
- Skolgång
- Utsatta, skyddslösa
- Relationer till familjen
- Brist/avsaknad av insikt för beteende, konsekvenser
- Dåligt psykiskt mående
- Olämpliga/farliga miljöer
- Eskalerande
- Riskerar
- Kriminalitet/utagerande
- Umgänge

Pojkarna:

- Kriminalitet: dömda/misstänkta
- Missbruk: även tester
- Normbrytande beteende
- Aggressivt beteende
- Skolgång
- Umgänge
- Negativ utveckling
- Ute på nätterna
- Saknar insikt i beteendet
- Avbrutit tidigare vård
- Inte uppnådda vårdresultat
- Beskrivs som empatilös, ångerlös, m.m.

- Följer inte regler
- Polisens inblandning
- Sexualitet
- Destruktiv: utveckling, beteende, mönster